

OŚRODEK BADAŃ, STUDIÓW I LEGISLACJI
KRAJOWEJ RADY RADCÓW PRAWNYCH

PRAKTYCZNE ZESTAWIENIE NAJWAŻNIEJSZYCH ZMIAN PROCEDURY CYWILNEJ

Ustawa z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy –
Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw
(Dz.U. poz. 1469)

OŚRODEK BADAŃ, STUDIÓW I LEGISLACJI
KRAJOWEJ RADY RADCÓW PRAWNYCH

PRAKTYCZNE ZESTAWIENIE NAJWAŻNIEJSZYCH ZMIAN PROCEDURY CYWILNEJ

Ustawa z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy –
Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw
(Dz.U. poz. 1469)

Warszawa 2019

WPROWADZENIE

Ustawą z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1469) dokonano szeregu istotnych zmian w procedurze cywilnej. Celem nowelizacji było wprowadzenie kompleksowej reformy postępowania w sprawach cywilnych bazującej na usprawnieniu, uproszczeniu i przyspieszeniu rozpoznawania spraw przed sądami powszechnymi. Opracowanie przygotowane przez Ośrodek Badań, Studiów i Legislacji działający przy Krajowej Radzie Radców Prawnych adresowane jest do praktyków (zawodowych pełnomocników i aplikantów) i ma na celu ułatwienie zapoznania się z najważniejszymi zmianami przepisów Kodeksu postępowania cywilnego. Autorami niniejszego opracowania są: r.pr. dr Anna Zalesińska oraz aplikant radcowski Katarzyna Klimas. Zmiany sklasyfikowane zostały w dziewięciu grupach, tj. przygotowanie sprawy do rozpoznania, przeciwdziałanie nadużyciu prawa procesowego, dowody, uzasadnianie wyroków i postępowanie odwoławcze, postępowanie w sprawach

gospodarczych, inne postępowania odrębne, ogólne usprawnienie postępowania, koszty sądowe oraz przepisy wprowadzające i przejściowe. Niniejsze zestawienie zmian wprowadzonych do ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2018 r., poz. 1360 ze zm.) przywołaną nowelizacją nie wyczerpuje całości materii. Przygotowane kompendium stanowi jedynie praktyczne omówienie wybranych zmian w procedurze cywilnej z punktu widzenia prawnika – praktyka. W celu pogłębienia znajomości nowelizacji zachęcamy do zapoznania się z ustawą wraz z uzasadnieniem (dostępnym na stronie: www.sejm.gov.pl; druk sejmowy nr 3137 Sejmu VIII kadencji) oraz komentarzami, które ukażą się w drugiej połowie bieżącego roku.

*Wiceprezes Krajowej Rady Radców Prawnych
r.pr. **Leszek Korczak***

*Kierownik Ośrodka Badań, Studiów i Legislacji
Krajowej Rady Radców Prawnych
r.pr. dr hab. **Rafał Stankiewicz**, prof. UW*

SPIS TREŚCI

I. PRZYGOTOWANIE SPRAWY DO ROZPOZNANIA 5

a) Czynności stron i sądu służące przygotowaniu rozstrzygnięcia	5	e) Plan rozprawy	9
b) Odpowiedź na pozew	5	f) Przebieg rozprawy według planu	11
c) Pisma przygotowawcze	7	g) Ograniczenia czasowe w przedstawianiu twierdzeń i dowodów	11
d) Posiedzenie przygotowawcze	7	h) Wyrok zaoczny	11

II. PRZECIWDZIAŁANIE NADUŻYCIU PRAWA PROCESOWEGO 13

a) Cel i założenia nowelizacji	13	g) Wnioski o sprostowanie, uzupełnienie i wykładnię wyroku	15
b) Klauzula generalna	13	h) Wnioski o ustanowienie pełnomocnika z urzędu	15
c) Pismo niebędące pozwem	14	i) Kara za ublżenie sądowi na piśmie	16
d) Pozew oczywiście bezzasadny	14		
e) Łańcuch zażaleń	15		
f) Wniosek o wyłączenie sędziego	15		

III. DOWODY. 17

a) Zmiany o znaczeniu ogólnym	17	c) Zeznania świadka	18
b) Czynności stron i sądu w postępowaniu dowodowym	17	d) Opinia biegłego	18

IV. UZASADNIANIE WYROKÓW I POSTĘPOWANIE ODWOŁAWCZE. 19

a) Ogłaszanie wyroków	19	d) Zażalenie	21
b) Doręczanie i uzasadnianie wyroków	19	e) Skarga na orzeczenie referendarza sądowego	24
c) Apelacja	20		

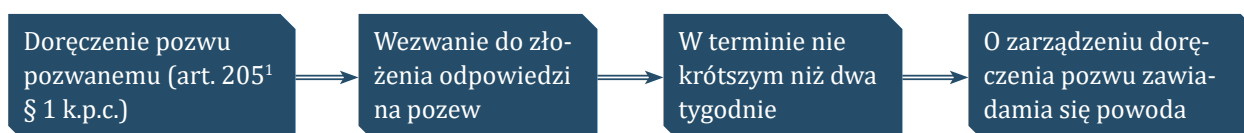
V. POSTĘPOWANIE W SPRAWACH GOSPODARCZYCH	26
a) Sądy gospodarcze i postępowanie gospodarcze	26
b) Pojęcie sprawy gospodarczej	26
c) Kolizja między przepisami postępowania w sprawach gospodarczych a przepisami innych postępowań odrębnych	28
d) Pouczenia (art. 458 ⁴ k.p.c.)	28
e) Możliwość rozpoznania sprawy w zwykłym procesie	28
f) Wymagania w zakresie pism procesowych	29
g) Odrębność postępowania gospodarczego	30
h) Odrębności w postępowaniu dowodowym	31
VI. INNE POSTĘPOWANIA ODREBNE	33
a) Postępowanie uproszczone	33
b) Postępowanie nakazowe	34
c) Postępowanie w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych	35
d) Elektroniczne postępowanie upominawcze (EPU)	35
VII. OGÓLNE USPRAWNIENIE POSTĘPOWANIA	38
a) Rejestracja czynności sądu	38
b) Właściwość przemienna	38
c) Zmiany w zakresie właściwości wyłącznej	39
d) Właściwość szczególna	39
e) Wskazówki sędziowskie	39
f) Interwencja uboczna	39
g) Koszty procesu	40
h) Doręczenia elektroniczne między pełnomocnikami	40
i) Doręczenia pozwanemu pierwszego pisma w sprawie przez komornika	41
j) Termin na zgłoszenie zastrzeżeń do protokołu	41
k) Braki w pismach procesowych	42
l) Zarzut potrącenia	42
m) Uzasadnianie postanowień	42
n) Klauzula wykonalności	43
VIII. KOSZTY SĄDOWE	44
a) Opłata od oświadczenia o rozszerzeniu powództwa	44
b) Opłata od pozwu oczywiście bezzasadnego	44
c) Wysokość opłat sądowych i opłat kancelaryjnych	44
IX. PRZEPISY PRZEJŚCIOWE I KOŃCOWE	50

I. PRZYGOTOWANIE SPRAWY DO ROZPOZNANIA

a) Czynności stron i sądu służące przygotowaniu rozstrzygnięcia

- ▶ Nowa organizacja postępowania przed sądem:
 - ▷ postępowanie sądowe podlega planowaniu,
 - ▷ podstawą planu jest znajomość stanowisk wszystkich stron oraz zebrania materiału dowodowego według dyspozycji stron (w tym danych świadków i wiadomości o miejscu położenia dokumentów),
 - ▷ rozprawa jest prowadzona tylko w razie rzeczywistej potrzeby (prawa do sądu nie utożsamia się już z prawem do rozprawy) i zgodnie z planem rozpraw (obejmującym również porządek czynności dowodowych).
- ▶ Zasada rozstrzygnięcia sprawy **na jednym posiedzeniu** (art. 206¹ k.p.c.):
 - ▷ więcej posiedzeń niż jedno wyznacza się tylko w razie konieczności, zwłaszcza gdy przeprowadzenie wszystkich dowodów na jednym posiedzeniu nie jest możliwe,
 - ▷ w takim przypadku posiedzenia powinny odbywać się w kolejnych dniach, a jeżeli nie jest to możliwe – tak, aby upływ czasu pomiędzy kolejnymi posiedzeniami nie był nadmierny.
- ▶ **UWAGA!** Uchylony zostaje art. 207 k.p.c.
- ▶ Pozostaje jednak zasada zobowiązania pozwanego do zajęcia stanowiska poprzez złożenie odpowiedzi na pozew (→ *patrz pkt (b)*).
- ▶ Wprowadzenie **fazy postępowania przygotowawczego** mającej na celu zakończenie sporu bez rozprawy, a jeżeli się to nie uda – przygotowanie sprawy do rozstrzygnięcia na pierwszym terminie rozprawy (→ *patrz pkt (d)*).
- ▶ Dążenie do ugodowego zakończenia sporu oraz szerszego wykorzystania alternatywnych metod rozwiązywania sporów.
- ▶ Ustalenie harmonogramu procedowania w sprawie ze wskazaniem terminu zakończenia sprawy w sądzie I instancji (→ *patrz pkt (f)*).
- ▶ Obligatoryjnie w treści pozwu należy obecnie podać również wskazanie faktów, na których powód opiera swoje żądanie, w miarę potrzeby uzasadniających również właściwość sądu (art. 187 § 1 pkt 2), a w przypadku zażądania dowodów znajdujących się w sądach, urzędach lub u osób trzecich, wraz z uprawdopodobnieniem, że strona sama nie może ich uzyskać pod rygorem pominięcia (art. 187 § 2 pkt 4).

b) Odpowiedź na pozew

UWAGA!

Przewodniczący zarządza zwrot odpowiedzi na pozew złożonej z uchybieniem terminu (art. 205¹ § 2 k.p.c.)

UWAGA!

W postępowaniu nieprocesowym złożenie odpowiedzi na wniosek jest obowiązkowe tylko wówczas, gdy przewodniczący tak zarządzi (art. 511² § 1 k.p.c.)

Równocześnie z doręczeniem pozwu oraz zawiadomieniem powoda o doręczeniu pozwu poucza się strony o (art. 205² § 1 i § 2 k.p.c.):

możliwości rozwiązania sporu w drodze ugody zawartej przed sądem lub mediatorem

obowiązku udziału w posiedzeniu przygotowawczym i równocześnie z doręczeniem pozwu przedstawienia wszystkich twierdzeń i dowodów na tym posiedzeniu

skutkach niedopełnienia obowiązków, w szczególności możliwości wydania przez sąd wyroku zaocznego na posiedzeniu niejawnym i warunkach jego wykonalności, obciążenia kosztami postępowania, a także możliwości umorzenia postępowania oraz pominięcia spóźnionych twierdzeń i dowodów

możliwości ustanowienia przez strony pełnomocników procesowych oraz o tym, że zastępstwo adwokata, radcy prawnego lub rzecznika patentowego nie jest obowiązkowe

obowiązku złożenia pisma przygotowawczego na zarządzenie przewodniczącego, wymogach co do jego treści i skutkach ich niedochowania

zwrocie pisma przygotowawczego złożonego bez zarządzenia przewodniczącego

pozwanego poucza się także o czynnościach procesowych, które może lub powinien podjąć, jeśli nie uznaje żądania pozwu w całości lub części, w szczególności obowiązku złożenia odpowiedzi na pozew, w tym obowiązujących w tym zakresie wymaganiach co do terminu i formy

Pouczeń nie doręcza się Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej ani pełnomocnikowi, który jest adwokatem, radcą prawnym lub rzecznikiem patentowym (art. 205² § 3 k.p.c.)

c) Pisma przygotowawcze

- ▶ Jeżeli zasób informacji o sporze, przedstawiony w pozwie i w odpowiedzi na pozew, okaże się niewystarczający do powzięcia rozstrzygnięcia, przewodniczący ma możliwość uzupełnienia go w drodze zarządzenia wymiany pism przygotowawczych.
- ▶ W **uzasadnionych przypadkach**, w szczególności w sprawach zawiłych lub obrachunkowych, **przewodniczący może zarządzić wymianę przez strony pism przygotowawczych**, oznaczając porządek składania pism, terminy, w których pisma należy złożyć, i okoliczności, które mają być wyjaśnione (art. 205³ § 1 k.p.c.).
- ▶ Przewodniczący **może zobowiązać stronę**, by w piśmie przygotowawczym **podała wszystkie twierdzenia i dowody istotne dla rozstrzygnięcia sprawy pod rygorem utraty prawa do ich powoływania** w toku dalszego postępowania. W takim przypadku twierdzenia i dowody zgłoszone z naruszeniem tego obowiązku **podlegają pominięciu, chyba że strona uprawdopodobni**, iż ich powołanie w piśmie przygotowawczym nie było możliwe albo że potrzeba ich powołania wynikła później (art. 205³ § 2 k.p.c.).
- ▶ Późniejsze wyznaczenie posiedzenia przygotowawczego nie powoduje otwarcia terminu do zgłaszania nowych twierdzeń i dowodów (art. 205³ § 3 k.p.c.).
- ▶ Stronę zastępowaną przez adwokata, radcę prawnego, rzecznika patentowego lub Prokuratorię Generalną Rzeczypospolitej Polskiej przewodniczący **może zobowiązać do wskazania w piśmie przygotowawczym także podstaw prawnych** jej żądań i wniosków, w miarę potrzeby ograniczając zakres tego wskazania (art. 205³ § 4 k.p.c.).
- ▶ Przewodniczący zarządza **zwrot pisma przygotowawczego** złożonego z uchybieniem terminu albo bez zarządzenia (art. 205³ § 5 k.p.c.). Nie ma potrzeby rozciągnięcia tej sankcji na niedopełnienie wymagań co do treści pisma, ponieważ w takim przypadku niesumienność strony działa na jej własną niekorzyść: strona traci możliwość argumentacji przed sądem w danym zakresie.

UWAGA!

W piśmie procesowym mającym na celu przygotowanie sprawy do rozstrzygnięcia (pismo przygotowawcze) strona powinna zwięźle podać stan sprawy, wyszczególnić, które fakty przyznaje, a którym zaprzecza, oraz wypowiedzieć się co do twierdzeń i dowodów zgłoszonych przez stronę przeciwną (art. 127 § 1 k.p.c.)

d) Posiedzenie przygotowawcze

- ▶ Posiedzenie przygotowawcze służy rozwiązaniu sporu bez potrzeby prowadzenia dalszych posiedzeń, zwłaszcza rozprawy (art. 205⁵ § 1 k.p.c.). Jego przeprowadzenie jest co do zasady obligatoryjne (chyba że będzie jasne, że przeprowadzenie posiedzenia przygotowawczego nie przyczyni się do sprawniejszego rozpoznania sprawy).
- ▶ Na posiedzeniu przygotowawczym przewodniczący ustala ze stronami przedmiot sporu i wyjaśnia stanowiska stron, także w zakresie prawnych aspektów sporu (art. 205⁶ § 1 k.p.c.). Sędzia poznając nastawienie stron wobec sposobu rozwiązania sporu, ustali właściwy sposób dalszego postępowania w sprawie.
- ▶ Posiedzenie przygotowawcze odbywa się według przepisów o posiedzeniu niejawnym (art. 205⁵ § 1 k.p.c.).
- ▶ W toku posiedzenia przygotowawczego zachowanie szczegółowych przepisów postępowania nie jest konieczne, jeżeli przyczyni się to do osiągnięcia celów tego posiedzenia (art. 205⁵ § 2 k.p.c.). Posiedzenie przygotowawcze nie musi odbywać się na sali rozpraw.
- ▶ Odroczenie posiedzenia przygotowawczego co do zasady jest niedopuszczalne (art. 205⁷ k.p.c.).
- ▶ Z przebiegu posiedzenia przygotowawczego protokół sporządza się wyłącznie pisemnie (art. 205⁸ § 1 k.p.c.).

- ▶ Po złożeniu odpowiedzi na pozew, a także gdy odpowiedź na pozew nie została złożona, ale wyrok zaoczny nie został wydany, przewodniczący wyznacza posiedzenie przygotowawcze i wzywa na nie strony (art. 205⁴ k.p.c.):

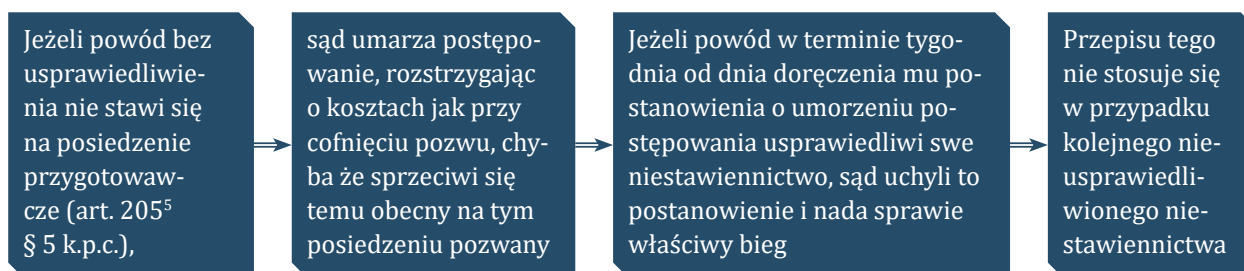
▷ **[Pierwszy termin posiedzenia nie później niż po dwóch miesiącach – termin instrukcyjny]** Przewodniczący i sąd są obowiązani podejmować czynności tak, by termin pierwszego posiedzenia przygotowawczego przypadł nie później niż dwa miesiące po dniu złożenia odpowiedzi na pozew albo ostatniego pisma przygotowawczego złożonego w wykonaniu zarządzenia przewodniczącego, a jeżeli odpowiedź na pozew albo pismo przygotowawcze nie zostaną złożone – nie później niż dwa miesiące po upływie terminu do złożenia tych pism (art. 205⁴ § 2 k.p.c.);

▷ **[Pominięcie posiedzenia przygotowawczego]** Jeżeli okoliczności sprawy wskazują, że przeprowadzenie posiedzenia przygotowawczego nie przyczyni się do sprawniejszego

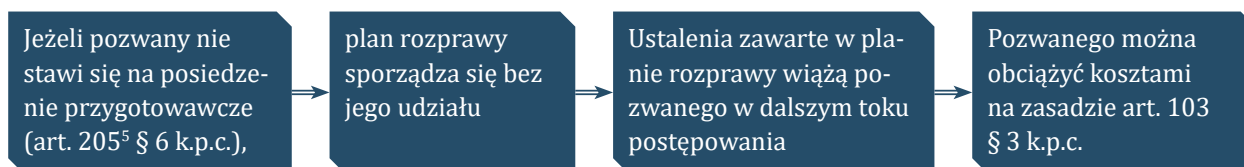
rozpoznania sprawy, przewodniczący może jej nadać inny właściwy bieg, w szczególności skierować ją do rozpoznania, także na rozprawie (art. 205⁴ § 3 k.p.c.).

- ▶ Do udziału w posiedzeniu przygotowawczym są obowiązani strony i ich pełnomocnicy. Przewodniczący może zwolnić stronę od obowiązku stawienia się na posiedzenie przygotowawcze, jeżeli z okoliczności sprawy wynika, że udział pełnomocnika będzie wystarczający (art. 205⁵ § 3 k.p.c.).

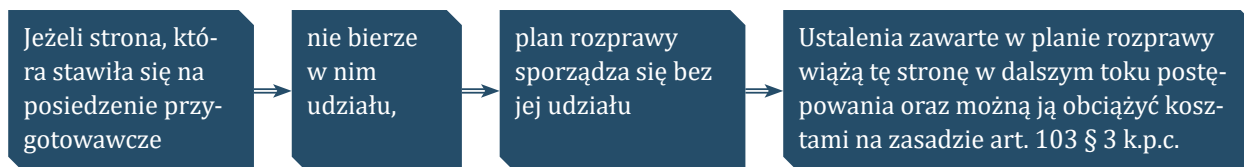
- ▶ Przed rozpoczęciem posiedzenia przygotowawczego powód może wnieść o jego przeprowadzenie bez swego udziału. Wniosek nie podlega cofnięciu, a zastrzeżenie warunku lub terminu uważa się za nieistniejące. W takim przypadku niestawiennictwo powoda lub jego pełnomocnika na posiedzeniu przygotowawczym nie prowadzi do umorzenia postępowania, plan rozprawy sporządza się bez udziału powoda, a ustalenia zawarte w planie rozprawy wiążą powoda w dalszym toku postępowania (art. 205⁵ § 4 k.p.c.).

Niestawiennictwo powoda na posiedzeniu przygotowawczym (art. 205⁵ § 5 k.p.c.)

Niestawiennictwo pozwanego na posiedzeniu przygotowawczym (art. 205⁵ § 6 k.p.c.)

Brak udziału strony w posiedzeniu przygotowawczym (art. 205⁵ § 7 k.p.c.)

UWAGA!

Powództwo wzajemne jest dopuszczalne, jeżeli roszczenie wzajemne jest w związku z roszczeniem powoda lub nadaje się do potrącenia. Powództwo wzajemne można wytoczyć nie później niż w odpowiedzi na pozew, a jeżeli jej nie złożono – w sprzeczności od wyroku zaocznego albo przy rozpoczęciu pierwszego posiedzenia, o którym zawiadomiono albo na które wezwano pozwanego (art. 204 § 1 k.p.c.)

- ▶ Przewodniczący powinien skłaniać strony do pojednania oraz dążyć do ugodowego rozwiązania sporu, w szczególności w drodze mediacji (art. 205⁶ § 2 k.p.c.).
- ▶ W tym celu przewodniczący może poszukiwać ze stronami ugodowych sposobów rozwiązania sporu, wspierać je w formułowaniu propozycji ugodowych oraz wskazywać sposoby i skutki rozwiązania sporu, w tym skutki finansowe (art. 205⁶ § 2 k.p.c.).
- ▶ Jeżeli na posiedzeniu przygotowawczym sąd skierował strony do mediacji, posiedzenie odracza się do czasu zakończenia mediacji (art. 205⁷ § 1 k.p.c.).
- ▶ W razie potrzeby, zwłaszcza gdy istnieją widoki ugodowego rozwiązania sporu lub gdy zajdzie potrzeba wyjaśnienia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy albo w przypadku usprawiedliwionego niestawiennictwa strony, a także na zgodny wniosek stron, posiedzenie przygotowawcze można odroczyć na czas oznaczony, nie dłuższy niż trzy miesiące (art. 205⁷ § 2 k.p.c.).
- ▶ Na zgodny wniosek stron posiedzenie przygotowawcze można odroczyć po raz drugi – na czas oznaczony, nie dłuższy niż trzy miesiące (art. 205⁷ § 3 k.p.c.). Sędzia może elastycznie moderować przebieg posiedzenia ze stronami. Jeśli zatem strony będą skłonne rozmawiać ze sobą odnośnie do zakończenia konfliktu, a sędzia zauważy możliwość prowadzenia negocjacji, to winien we właściwej chwili odroczyć posiedzenie. Nawet, gdy strony nie dojdą do porozumienia, istnieje szansa, że część zagadnień może w ten sposób zostać wyjaśniona bądź nawet rozstrzygnięta, co w ostatecznym rozrachunku ułatwi procedowanie na rozprawie.
- ▶ W protokole z posiedzenia przygotowawczego nie zamieszcza się oświadczeń stron złożonych w ramach prób ugodowych. Nie jest też dopuszczalna prywatna rejestracja posiedzenia w części obejmującej próbę ugodową w trybie art. 9¹ k.p.c. (art. 205⁸ § 1 k.p.c.). Późniejsze powoływanie się na takie oświadczenia jest nieskuteczne (odpowiednio art. 183⁴ § 3 k.p.c.).
- ▶ Jeżeli zawarto ugodę, jej osnovę wciąga się do protokołu albo zamieszcza w odrębnym dokumencie, podpisanym przez strony, stanowiącym załącznik do protokołu (art. 205⁸ § 2 k.p.c.).
- ▶ W postępowaniu nieprocesowym posiedzenie przygotowawcze można wyznaczyć niezależnie od wniesienia odpowiedzi na wniosek (art. 511² § 2 k.p.c.).

Jeżeli nie uda się rozwiązać sporu, na posiedzeniu przygotowawczym sporządza się z udziałem stron plan rozprawy (art. 205⁵ § 1 k.p.c.).

e) Plan rozprawy

Plan rozprawy zawiera rozstrzygnięcia co do wniosków dowodowych stron, zastępując w tym zakresie postanowienie dowodowe (art. 205⁹ § 1 k.p.c.).

Plan rozprawy zawiera (art. 205⁹ § 2 k.p.c.):

dokładne określenie przedmiotów żądań stron, w tym rozmiar dochodzonych świadczeń wraz z należnościami ubocznymi

dokładnie określone zarzuty, w tym formalne

ustalenie, które fakty i oceny prawne pozostają między stronami sporne (swoisty „protokół rozbieżności”)

terminy posiedzeń i innych czynności w sprawie, jeśli okaże się, że rozmiar materiału dowodowego nie pozwala na jego przeprowadzenie w jednym terminie rozprawy, zostanie od razu wyznaczony drugi bądź kolejne terminy rozprawy

kolejność i termin przeprowadzenia dowodów oraz roztrząsania wyników postępowania dowodowego

rozstrzygnięcia innych zagadnień, o ile są niezbędne do prowadzenia postępowania

Plan rozprawy

W planie można się odwoływać do pism procesowych stron (art. 205⁹ § 3 k.p.c.)

Spory co do poszczególnych zagadnień objętych planem rozprawy rozstrzyga przewodniczący (art. 205¹⁰ § 1 k.p.c.)

Plan rozprawy podpisują strony (art. 205¹⁰ § 2 k.p.c.)

Przewodniczący zatwierdza plan rozprawy (art. 205¹⁰ § 3 k.p.c.)

Plan rozprawy z urzędu doręcza się stronom. Doręczenie stronie planu rozprawy zastępuje zawiadomienie jej o terminach posiedzeń i innych czynności objętych planem (art. 205¹⁰ § 5 k.p.c.)

Jeżeli plan obejmuje obowiązki, które strona musi wykonać osobiście, w szczególności stawienie się w celu udziału w czynnościach wymagających jej osobistego stawiennictwa, doręcza się go także bezpośrednio stronie. W takim przypadku doręczenie planu zastępuje także wezwanie strony do wykonania tych obowiązków (art. 205¹⁰ § 5 k.p.c.)

Jeżeli plan rozprawy stał się nieaktualny, sąd może w drodze postanowienia dokonać w nim zmiany (art. 205¹¹ § 1 k.p.c.)

W razie istotnej potrzeby można sporządzić nowy plan rozprawy. W takim przypadku przeprowadzenie kolejnego posiedzenia przygotowawczego jest obowiązkowe (art. 205¹¹ § 3 k.p.c.)

Jeżeli planu rozprawy nie sporządzono, zarządzenia mające na celu przygotowanie rozprawy wydaje się na podstawie pozwu i innych pism procesowych (art. 208 § 3 k.p.c.)

f) Przebieg rozprawy według planu

Po posiedzeniu przygotowawczym i sporządzeniu planu rozprawy stanie się jasne dla stron, jakie czynności w danej sprawie zostaną przedsięwzięte, w jakim czasie oraz, co najważniejsze, kiedy mogą spodziewać się rozstrzygnięcia

- ▶ Przewodniczący i sąd podejmują czynności tak, by sprawa przebiegła zgodnie z planem rozprawy, a jeśli planu nie sporządzono – w najwcześniejszych możliwych terminach (art. 206 § 1 k.p.c.).
- ▶ Przewodniczący wyznacza terminy posiedzeń w sprawie zgodnie z planem rozprawy, a jeżeli planu nie sporządzono – najwcześniejsze możliwe terminy (art. 206 § 2 k.p.c.).
- ▶ Na podstawie sporządzonego planu rozprawy przewodniczący wydaje zarządzenia mające na celu przygotowanie rozprawy (art. 208 § 1 k.p.c.).
- ▶ **UWAGA!** Tylko na rozprawie prowadzonej bez planu rozprawy sąd przez zadawanie pytań stronom dąży do tego, aby strony przytoczyły lub uzupełniły twierdzenia lub dowody na ich poparcie oraz udzieliły wyjaśnień koniecznych do zgodnego z prawdą ustalenia podstawy faktycznej dochodzonych przez nie praw lub roszczeń (art. 212 § 1 k.p.c.).

g) Ograniczenia czasowe w przedstawianiu twierdzeń i dowodów

- ▶ **UWAGA! [Zasadniczy termin przytaczania twierdzeń dowodów]** Jeżeli **wyznaczono posiedzenie przygotowawcze**, strona może przytaczać twierdzenia i dowody na uzasadnienie swoich wniosków lub dla odparcia wniosków i twierdzeń strony przeciwnej **do chwili zatwierdzenia planu rozprawy** (art. 205¹² § 1 k.p.c.).
- ▶ **UWAGA! [Termin przytaczania twierdzeń i dowodów w przypadku wymiany pism przygotowawczych]** Jeżeli zarządzono przez przewodniczącego wymianę pism przygotowawczych, to terminem zamykającym zgłaszanie wniosków i dowodów jest złożenie pisma przygotowawczego w wykonaniu odpowiedniego zarządzenia przewodniczącego (art. 205³ § 2).
- ▶ Sąd jest zobligowany do zawarcia w planie rozprawy rozstrzygnięć co do wniosków dowodowych stron. Rozstrzygnięcia te powinny określać tezę i środek dowodowy, w miarę potrzeby także tryb przeprowadzenia dowodu.
- ▶ W przypadku dokumentów obligatoryjne jest jedynie rozstrzygnięcie o pominięciu dowodu.
- ▶ **UWAGA! [Sankcje] Twierdzenia i dowody zgłoszone po zatwierdzeniu planu rozprawy podlegają pominięciu**, chyba że strona **uprawdopodobni**, że ich powołanie nie było możliwe albo potrzeba ich powołania wynikała później (art. 205¹² § 1 k.p.c.).
- ▶ **UWAGA! [Termin przytaczania twierdzeń i dowodów, gdy nie było postępowania przygotowawczego]** Jeżeli nie zarządzono przeprowadzenia posiedzenia przygotowawczego, strona może przytaczać twierdzenia i dowody na uzasadnienie swoich wniosków lub dla odparcia wniosków i twierdzeń strony przeciwnej aż do zamknięcia rozprawy, z zastrzeżeniem niekorzystnych skutków, które według przepisów kodeksu mogą dla niej wyniknąć z działania na zwłokę lub niezastosowania się do zarządzeń przewodniczącego i postanowień sądu (art. 205¹² § 2 k.p.c.).
- ▶ **UWAGA! Art. 217 k.p.c. uchylono.**

h) Wyrok zaoczny

- ▶ **UWAGA! [Przypadek 1]** Sąd może wydać wyrok zaoczny na posiedzeniu niejawnym, **gdy pozwany w wyznaczonym terminie nie złożył odpowiedzi na pozew** (*dotychczas*

bierność rozumiana była jako niestawiennictwo na rozprawie lub niebranie udziału w rozprawie przy jednoczesnym niezłożeniu wyjaśnień poza rozprawą). W takim wypadku sąd przyjmuje za prawdziwe twierdzenia powoda o faktach zawarte w pozwie lub pismach procesowych doręczonych pozwanemu przed posiedzeniem, chyba że budzą one uzasadnione wątpliwości albo zostały przytoczone w celu obejścia prawa (art. 339 § 1 i § 2 k.p.c.).

- ▶ **UWAGA! [Przypadek 2] Sąd wyda wyrok zaoczny, jeżeli mimo niezłożenia odpowiedzi na pozew skierowano sprawę do rozpoznania na rozprawie, a pozwany nie stawił się na tę rozprawę, albo mimo stawienia się nie bierze w niej udziału** (art. 340 § 1 k.p.c.).
- ▶ Wyrok wydany w nieobecności pozwanego nie będzie zaoczny, jeżeli pozwany żądał przeprowadzenia rozprawy w swej nieobecności lub składał już w sprawie wyjaśnienia ustnie lub na piśmie (art. 340 § 2 k.p.c.).
- ▶ Wyrok zaoczny sąd uzasadnia, gdy powództwo zostało oddalone w całości lub części, a powód

zażądał uzasadnienia w terminie tygodnia od dnia doręczenia mu wyroku (art. 342 k.p.c.).

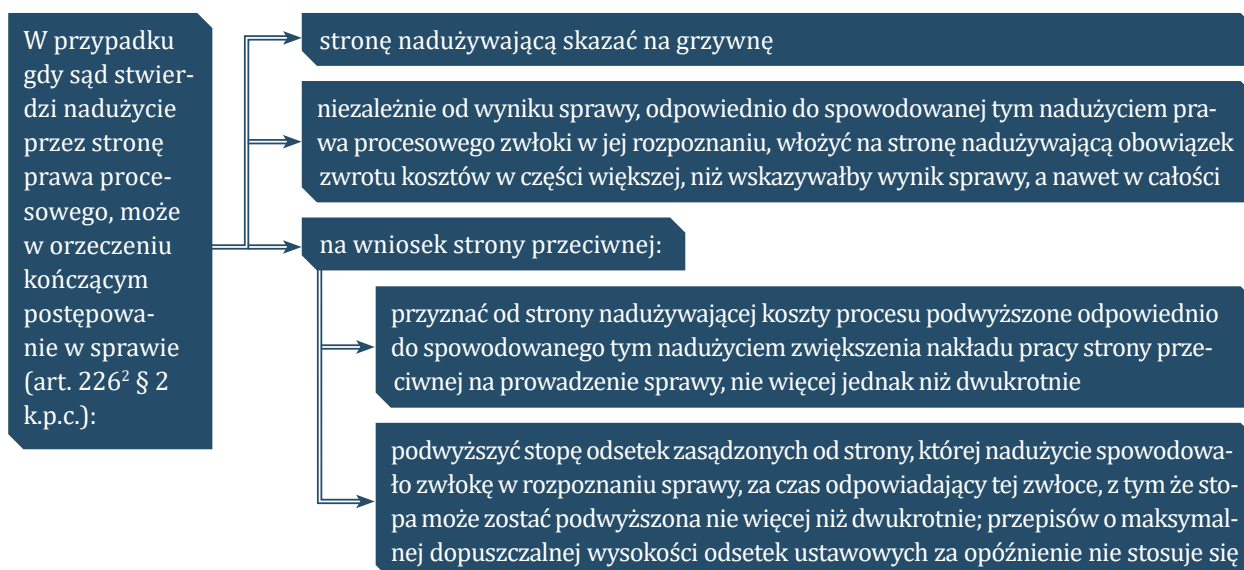
- ▶ Wyrok zaoczny doręcza się stronom z urzędu (art. 343 § 1 k.p.c.).
- ▶ Jeżeli wyrok, zgodnie z art. 342 k.p.c., nie podlegał uzasadnieniu, termin do wniesienia przez powoda apelacji biegnie od dnia jego doręczenia (art. 343 § 2 k.p.c.).
- ▶ **[Termin przytaczania twierdzeń i dowodów]** W piśmie zawierającym sprzeciw pozwany powinien przytoczyć zarzuty, które pod rygorem ich utraty należy zgłosić przed wdaniem się w spór co do istoty sprawy, oraz twierdzenia i dowody (art. 344 § 2 k.p.c.) – pod rygorem pominięcia (art. 205¹² § 1 zdanie drugie stosuje się odpowiednio).
- ▶ Sąd odrzuca sprzeciw niedopuszczalny, spóźniony, nieopłacony lub dotknięty brakami, których nie usunięto pomimo wezwania.
- ▶ W przypadku wniesienia sprzeciwu przewodniczący zarządza doręczenie go powodowi i nadaje sprawie bieg, w razie potrzeby podejmując czynności przewidziane w przepisach o organizacji postępowania (art. 345 k.p.c.).

II. PRZECIWDZIAŁANIE NADUŻYCIU PRAWA PROCESOWEGO

a) Cel i założenia nowelizacji

- ▶ Typowe sytuacje, w których dochodzi do nadużycia przez stronę jej uprawnień procesowych:
 - ▷ wnoszenie jako pozwu pisma niezawierającego żądania rozpoznania sprawy sądowej,
 - ▷ wnoszenie pozwu oczywiście bezzasadnego,
 - ▷ wnoszenie szeregu wniosków o wyłączenie sędziego,
 - ▷ wnoszenie szeregu zażaleń w tym samym lub zbliżonym przedmiocie,
 - ▷ wnoszenie szeregu wniosków o sprostowanie, uzupełnienie lub wykładnię wyroku.
- ▶ Znamię nadużycia prawa procesowego można także przypisać innym zachowaniom stron. Wymienione czynności stron mają dwie wspólne cechy:
 - ▷ są podejmowane na podstawie i w granicach prawa procesowego (uprawnienia do wytoczenia powództwa, uprawnienia do wniesienia zażalenia itd.),
 - ▷ nie zmierzają jednak do osiągnięcia celu, w którym odpowiednie instytucje procesowe zostały ustanowione.

b) Klauzula generalna

Z uprawnienia przewidzianego w przepisach postępowania stronom i uczestnikom postępowania nie wolno czynić użytku niezgodnego z celem, dla którego je ustanowiono (nadużycie prawa procesowego, art. 4¹ k.p.c.)

c) Pismo niebędące pozwem

- ▶ **Wniesienie pod pozorem pozwu pisma** niebędącego nim w rzeczywistości, czyli niezawierającego żądania rozpoznania przez sąd jakiegokolwiek sprawy.
- ▶ Pismo, które zostało wniesione jako pozew – a z którego nie wynika żądanie rozstrzygnięcia sporu o charakterze sprawy cywilnej – **przewodniczący zwraca wnoszącemu bez żadnych dalszych czynności**, chyba że wyjątkowe okoliczności uzasadniają nadanie mu biegu (art. 186¹ k.p.c.).
- ▶ **UWAGA!** Na zwrot pisma wniesionego jako pozew, z którego nie wynika żądanie rozpoznania sprawy przysługuje zażalenie.

d) Pozew oczywiście bezzasadny

- ▶ Ocenę, czy powództwo jest oczywiście bezzasadne, sąd winien powziąć na podstawie całokształtu okoliczności sprawy – oczywiście w tym zakresie, który jest mu znany w chwili oceny. Będzie więc się opierać przede wszystkim na treści pozwu (żądania i uzasadnienia), ale również na treści załączników, okolicznościach wniesienia, faktach powszechnie znanych lub na faktach znanych sądowi z urzędu.
- ▶ **Jeżeli z treści pozwu i załączników oraz okoliczności dotyczących sprawy, a także faktów wynika oczywista bezzasadność powództwa, sąd może oddalić powództwo na posiedzeniu niejawnym**, nie doręczając pozwu osobie wskazanej jako pozwany ani nie rozpoznając wniosków złożonych wraz z pozwem (art. 191¹ § 1–3 k.p.c.).
- ▶ Gdyby czynności, które ustawa nakazuje podjąć w następstwie wniesienia pozwu, miały być oczywiście niecelowe, można je pominąć. W szczególności można nie wzywać powoda do usunięcia braków, uiszczenia opłaty, nie sprawdzać wartości przedmiotu sporu ani nie przekazywać sprawy (art. 191¹ § 2 k.p.c.).
- ▶ Od pozwu uznanego za oczywiście bezzasadny ani przy wniesieniu apelacji od wyroku oddalającego taki pozew nie pobiera się od powoda opłaty (art. 14a § 1 u.k.s.¹). Jeżeli jednak apelacja zostanie oddalona, sąd drugiej instancji obciąży powoda opłatą podstawową od pozwu i od apelacji (art. 14a § 2 u.k.s.).
- ▶ Uzasadnienie wyroku sporządza się na piśmie z urzędu. Powinno ono zawierać jedynie wyjaśnienie, dlaczego powództwo zostało uznane za oczywiście bezzasadne. Wyrok z uzasadnieniem sąd z urzędu doręcza tylko powodowi (art. 191¹ § 4 k.p.c.).
- ▶ Apelację od wyroku wydanego w trybie art. 191¹ k.p.c. można rozpoznać na posiedzeniu niejawnym niezależnie od zwykle wymaganych do tego przesłanek (art. 367¹ k.p.c.).
- ▶ Można odstąpić od czynności przygotowujących apelację do rozpoznania.
- ▶ Zakres rozpoznania apelacji jest ograniczony do ustalenia, czy powództwo rzeczywiście jest oczywiście bezzasadne.
- ▶ Uznając apelację za zasadną, sąd II instancji wydaje wyłącznie orzeczenie kasatoryjne.
- ▶ Wyrok sądu II instancji z uzasadnieniem doręcza się tylko powodowi.
- ▶ **UWAGA!** Skarga kasacyjna jest niedopuszczalna. Nie dotyczy to podmiotów reprezentujących interes publiczny wymienionych w art. 398¹ k.p.c. (art. 398² § 5 k.p.c.).

¹ Ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. z 2019 r. poz. 785 ze zm.), dalej „u.k.s.”.

e) Łańcuch zażaleń

- ▶ Niedopuszczalne jest zażalenie wniesione jedynie dla zwłoki w postępowaniu (art. 394³ k.p.c.).
- ▶ Zażalenie wniesione wyłącznie dla zwłoki to:
 - ▷ drugie (i dalsze) zażalenie wniesione przez tę samą stronę na to samo postanowienie,
 - ▷ zażalenie wniesione na postanowienie wydane w wyniku czynności wywołanych wniesieniem przez tę samą stronę wcześniejszego zażalenia,
- ▷ w każdym wypadku wymaga to jednak zbadania całokształtu okoliczności.
- ▶ Takie zażalenie pozostawia się w aktach sprawy bez rozpoznania. To samo dotyczy pism związanych z jego wniesieniem.
- ▶ O pozostawieniu zażalenia i pism związanych z jego wniesieniem zawiadamia się stronę wnoszącą tylko raz – przy wniesieniu zażalenia.

f) Wniosek o wyłączenie sędziego

- ▶ Niedopuszczalny jest wniosek o wyłączenie sędziego (art. 53¹ k.p.c.):
 - ▷ oparty wyłącznie na okolicznościach związanych z rozstrzygnięciem przez sąd o dowodach,
 - ▷ złożony po raz kolejny co do tego samego sędziego z powołaniem tych samych okoliczności.
- ▶ Wniosek taki pozostawia się w aktach sprawy bez żadnych dalszych czynności. To samo dotyczy pism związanych z jego wniesieniem. O pozostawieniu wniosku i pism związanych z jego wniesieniem zawiadamia się stronę wnoszącą tylko raz – przy złożeniu pierwszego pisma.
- ▶ W przypadku wyłączenia sędziego w sytuacjach, gdy jest on osobiście zaangażowany w sprawę (czyli w przypadkach określonych w art. 48 § 1 pkt 1–4 k.p.c.), sąd przełożony wyznacza inny równorzędny sąd (art. 48¹ k.p.c.).

g) Wnioski o sprostowanie, uzupełnienie i wykładnię wyroku

- ▶ Niedopuszczalny jest wniosek o sprostowanie wyroku złożony jedynie dla zwłoki w postępowaniu (art. 350¹ k.p.c.).
- ▶ Za wniosek złożony jedynie dla zwłoki uważa się drugi i dalszy wniosek złożony przez tę samą stronę co do tego samego wyroku, chyba że okoliczności sprawy wykluczają tę ocenę.
- ▶ Taki wniosek pozostawia się w aktach sprawy bez żadnych dalszych czynności. To samo dotyczy pism związanych z jego złożeniem. O pozostawieniu wniosku i pism związanych z jego złożeniem zawiadamia się stronę wnoszącą tylko raz – przy złożeniu pierwszego pisma.

h) Wnioski o ustanowienie pełnomocnika z urzędu

- ▶ Ponowny wniosek o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego złożony w oparciu o te same okoliczności, które stanowiły uzasadnienie oddalonego wniosku pozostawia się w aktach sprawy bez dalszych czynności (art. 117² § 1 k.p.c.).
- ▶ O pozostawieniu wniosku oraz pism związanych z jego wniesieniem zawiadamia się stronę wnoszącą tylko raz – przy złożeniu pierwszego pisma.

i) Kara za ublżenie sądowi na piśmie

- ▶ W przypadku ublżenia sądowi na piśmie istnieje obecnie możliwość nałożenia grzywny do 3 000 zł lub zastosowania kary pozbawienia wolności (art. 49 § 3 p.u.s.p.²⁾.

² Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2019 r. poz. 52 ze zm.), dalej „p.u.s.p.”.

III. DOWODY

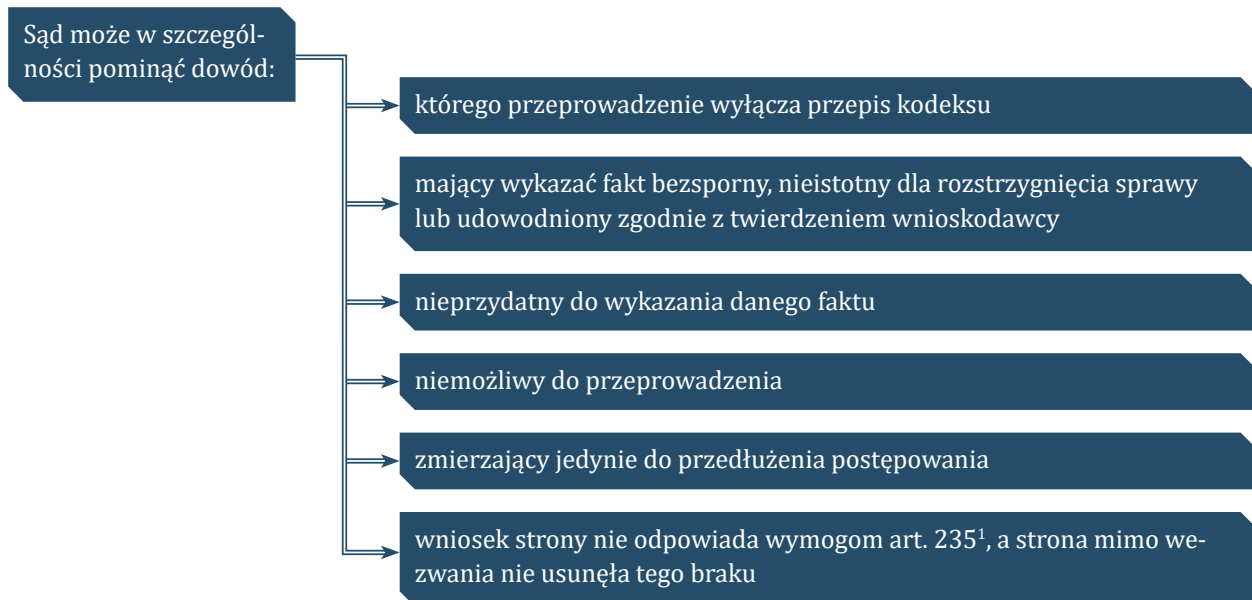
a) Zmiany o znaczeniu ogólnym

- ▶ Fakty znane sądowi urzędowo (*dotychczas*) → Fakty znane sądowi z urzędu (art. 228 § 2 k.p.c. *po nowelizacji*).
- ▶ Okoliczności faktyczne (*dotychczas*) → Fakty m.in. art. 187 k.p.c.; art. 210 k.p.c., etc. (*po nowelizacji*).
- ▶ Dowód z akt lub wyjaśnień organu administracji publicznej (*dotychczas*) → dowód z dokumentu zawartego w aktach lub sporządzonego przez organ administracji publicznej (art. 224 k.p.c. *po nowelizacji*).
- ▶ W każdym piśmie procesowym należy podać – w przypadku gdy jest to konieczne do rozstrzygnięcia co do wniosku lub oświadczenia – wskazanie faktów, na których strona opiera swój wniosek lub oświadczenie, oraz wskazanie dowodu na wykazanie każdego z tych faktów (art. 126 § 1 pkt 5 k.p.c.).
- ▶ **UWAGA!** Nowa kategoria – Fakty, o których informacja jest powszechnie dostępna (np. za pośrednictwem Internetu). Sąd jest zobligowany zwrócić na nie uwagę stronom.

b) Czynności stron i sądu w postępowaniu dowodowym

We wniosku o przeprowadzenie dowodu strona jest obowiązana oznaczyć dowód w sposób umożliwiający przeprowadzenie go oraz wyszczególnić fakty, które mają zostać wykazane tym dowodem (art. 2351 k.p.c.). Uchyłono art. 258 k.p.c. i art. 279 k.p.c.

- ▶ **UWAGA!** Każda ze stron jest obowiązana do złożenia oświadczenia co do twierdzeń strony przeciwnej dotyczących faktów. **Strona jest przy tym obowiązana wyszczególnić fakty, którym zaprzecza** (art. 210 § 2 k.p.c.).
- ▶ W postanowieniu o dopuszczeniu dowodu sąd oznaczy środek dowodowy i fakty, które mają nim zostać wykazane, a w miarę potrzeby i możliwości – także termin i miejsce przeprowadzenia dowodu (art. 236 § 1 k.p.c.).
- ▶ **UWAGA!** Strona, która wniosła o wezwanie na rozprawę świadka, biegłego lub innej osoby, powinna dołożyć starań, aby osoba ta stawiała się w wyznaczonym czasie i miejscu, a w szczególności zawiadomić ją o obowiązku, czasie i miejscu stawiennictwa (art. 242¹ k.p.c.).
- ▶ **Uproszczone dopuszczanie dowodu z dokumentu.** Dokumenty znajdujące się w aktach sprawy lub do nich dołączone stanowią dowody bez wydawania odrębnego postanowienia. Pomijając dowód z takiego dokumentu, sąd wydaje postanowienie (art. 243² k.p.c.).

Systematyzacja podstaw odmowy przeprowadzenia dowodu

c) Zeznania świadka

- ▶ **Poszerzenie możliwości przesłuchania świadka w miejscu pobytu.** Świadka, który nie może się stawić na wezwanie z powodu choroby, niepełnosprawności lub innej niedającej się usunąć przeszkody, przesłuchuje się w miejscu jego pobytu (art. 263 k.p.c.).
- ▶ **Możliwość złożenia zeznań na piśmie.** Świadek składa zeznanie na piśmie, jeżeli sąd tak postanowi. W takim przypadku świadek składa przyrzeczenie przez podpisanie tekstu przyrzeczenia (art. 271¹ k.p.c.).
- ▶ **Możliwość przesłuchania świadka w obecności biegłego,** jeżeli sąd poweźmie wątpliwość co do zdolności spostrzegania lub komunikowania spostrzeżeń przez świadka (art. 272¹ k.p.c.).

d) Opinia biegłego

- ▶ **Świadek ekspert w postępowaniu uproszczonym.** Ilekroć ustalenie zasadności lub wysokości świadczenia powinno nastąpić przy zastosowaniu wiadomości specjalnych, od uznania sądu zależy powzięcie samodzielnej oceny opartej na rozważeniu wszystkich okoliczności sprawy albo zasięgnięcie opinii biegłego (art. 505⁷ § 3 k.p.c.).
- ▶ **Wykorzystanie opinii sporządzonych na zlecenie organu.** Sąd może dopuścić dowód z opinii sporządzonej na zlecenie organu władzy publicznej w innym postępowaniu przewidzianym przez ustawę (art. 278¹ k.p.c.).
- ▶ Biegły będzie mógł otrzymać wynagrodzenie **według stawek rynkowych**, jeżeli strony wyrażą na to zgodę (art. 89a u.k.s.).

IV. UZASADNIANIE WYROKÓW I POSTĘPOWANIE ODWOŁAWCZE

a) Ogłaszanie wyroków

- ▶ **UWAGA!** Odroczenie ogłoszenia wyroku może w każdym przypadku nastąpić na oznaczony termin przypadający nie później niż **dwa tygodnie** po dniu zamknięcia rozprawy. Natomiast jeżeli sprawa jest szczególnie zawiła, materiał sprawy jest szczególnie obszerny lub sąd jest znacznie obciążony czynnościami w innych sprawach, **termin ten wyjątkowo** może wynosić **miesiąc** po dniu zamknięcia rozprawy (art. 326 § 1 k.p.c.).
- ▶ Jeżeli **na ogłoszenie wyroku nikt się nie stawił**, włączając publiczność, przewodniczący lub sędzia sprawozdawca może zarządzić odstąpienie od odczytania sentencji i podania zasadniczych powodów rozstrzygnięcia. W takim przypadku **wyrok uważa się za ogłoszony z chwilą zakończenia posiedzenia**. Sentencję należy jednak odczytać, jeżeli będzie wygłaszane uzasadnienie wyroku (art. 326 § 4 k.p.c.).

b) Doręczanie i uzasadnianie wyroków

- ▶ Wyrok wydany na posiedzeniu niejawnym doręcza się obu stronom z urzędu (art. 327 § 3 k.p.c.).
- ▶ Obowiązuje wymóg uzasadniania wyroków w sposób zwięzły (art. 327¹ § 2 k.p.c.).
- ▶ W sprawach, w których wartość przedmiotu sporu nie przekracza jednego tysiąca złotych, uzasadnienie wyroku ogranicza się do wyjaśnienia podstawy prawnej rozstrzygnięcia. Od uznania sądu opartego na ocenie okoliczności sprawy zależy poszerzenie tego uzasadnienia o ewentualną pozostałą treść (art. 505⁸ § 4 k.p.c.).

Uzasadnienie wyroku **co do zasady** obowiązuje tylko na wniosek podlegający opłacie w wysokości 100 zł

Złożenie wniosku o uzasadnienie wyroku jest **co do zasady** przesłanką wniesienia środka zaskarżenia

- ▶ **WYJĄTEK** → Jeżeli nie sporządzono pisemnego uzasadnienia wyroku ani transkrypcji wygłoszonego uzasadnienia, **a w sprawie została wniesiona skarga kasacyjna lub skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia**, sporządza się je w terminie dwóch tygodni od dnia wniesienia skargi, a jeżeli skarga była dotknięta

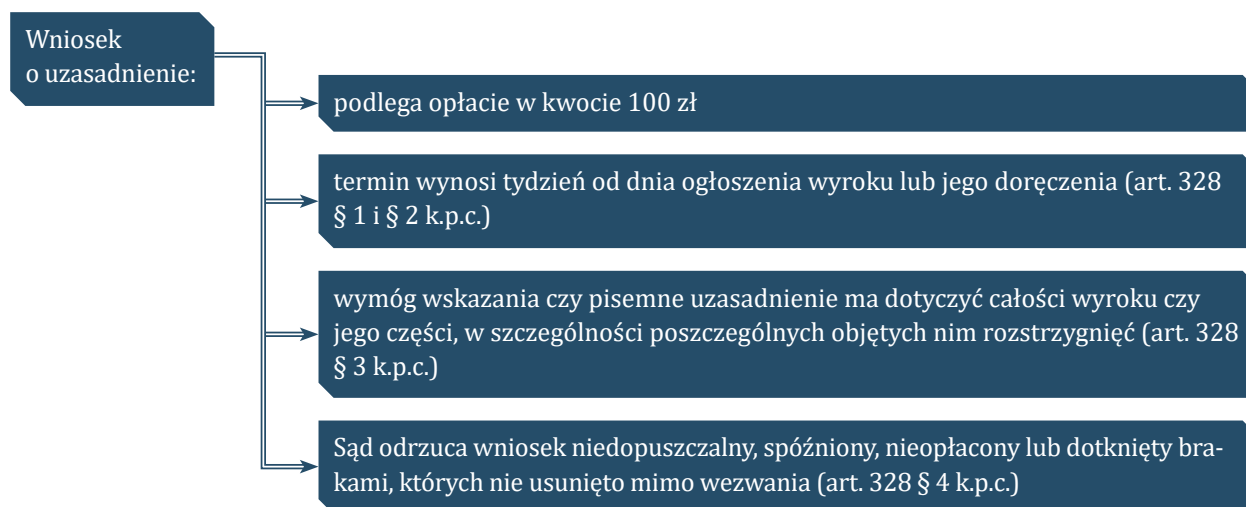
brakami – od dnia usunięcia tych braków. Uzasadnienie można ograniczyć do zakresu, którego dotyczy skarga (art. 387 § 4 k.p.c.; art. 424⁶ § 4 k.p.c.).

- ▶ **UWAGA! Odejście od dotychczasowego wyjątku polegającego na sporządzeniu uzasadnienia z urzędu w przypadku wniesienia środka zaskarżenia w terminie.**
- ▶ **Utrzymanie dotychczasowego terminu tygodnia** od dnia ogłoszenia sentencji wyroku

jako zasadniczego terminu do złożenia wniosku o uzasadnienie.

- ▶ W sytuacji, gdy wyrok doręcza się z urzędu, termin do żądania doręczenia uzasadnienia liczy się od dnia doręczenia.
- ▶ Jeżeli **sporządzenie uzasadnienia okaże się niemożliwe** prezes sądu zawiadamia o tym stronę, a termin do wniesienia środka odwoławczego biegnie od doręczenia tego zawiadomienia.

Wymóg wyraźnego wskazania we wniosku o uzasadnienie czy żądanie dotyczy całości wyroku czy części, a jeżeli części to jakiej

- ▶ Pisemne uzasadnienie wyroku sporządza się w zakresie wynikającym z wniosku o doręczenie wyroku z uzasadnieniem (art. 329 § 1 k.p.c.).
- ▶ W przypadku niemożności sporządzenia pisemnego uzasadnienia wyroku w terminie prezes sądu może przedłużyć ten termin na czas oznaczony (art. 329 § 4 k.p.c.).

Sporządzenie pisemnego uzasadnienia wyroku z urzędu nie zwalnia strony od obowiązku zgłoszenia wniosku o doręczenie wyroku z uzasadnieniem (art. 331 § 2 k.p.c.)

c) Apelacja

- ▶ Koncentracja postępowania w sądzie drugiej instancji.
- ▶ **Uproszczenie czynności kontroli formalnej:**
 - ▶ kontrola dokonywana przez sąd odwoławczy (art. 373 § 1 k.p.c.);
 - ▶ kontrola przesłanek skutecznego wniesienia apelacji może być dokonywana przez referendarzy sądowych (art. 373 § 2 k.p.c.).
- ▶ **Zmiany w zakresie treści apelacji:**
 - ▶ W zarzutach co do podstawy faktycznej rozstrzygnięcia należy wskazać fakty ustalone przez sąd pierwszej instancji niezgodnie z rzeczywistym stanem rzeczy lub istotne dla rozstrzygnięcia fakty nieustalone przez sąd pierwszej instancji (art. 368 § 1¹ k.p.c.);

- ▷ **UWAGA!** W przypadku **przedłużenia terminu do sporządzenia pisemnego** uzasadnienia wyroku **termin na wniesienie apelacji wynosi trzy tygodnie**. O terminie tym sąd zawiadamia stronę, doręczając jej wyrok z uzasadnieniem. Jeżeli w zawiadomieniu termin ten wskazano błędnie, a strona się do niego zastosowała, apelację uważa się za wniesioną w terminie (art. 369 § 1¹ k.p.c.);
- ▷ Powołując nowe fakty lub dowody, należy uprawdopodobnić, że ich powołanie w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji nie było możliwe albo potrzeba ich powołania wynikła później (art. 368 § 1² k.p.c.);
- ▷ Powołując **fakt wykazany dowodem utrwalonym za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk albo obraz i dźwięk, należy oznaczyć część zapisu dotyczącą tego faktu** (art. 368 § 1³ k.p.c.).
- ▶ **Rozpoznanie apelacji:**
 - ▷ Poszerzenie możliwości rozpoznania apelacji przez sąd odwoławczy na posiedzeniu niejawnym, gdy przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne, a żadna ze stron nie skorzystała z prawa do żądania przeprowadzenia rozprawy oraz w przypadku rozpoznania apelacji od wyroku oddalającego pozew oczywiście bezzasadny (art. 373¹ k.p.c.; art. 374 k.p.c.);
 - ▷ Pisemne uzasadnienie albo transkrypcję wygłoszonego uzasadnienia sporządza się w terminie dwóch tygodni od dnia ogłoszenia orzeczenia. Jeżeli ogłoszenia nie było, termin ten liczy się od dnia wydania orzeczenia. **Jeżeli apelację oddalono lub zmieniono zażarżony wyrok, pisemne uzasadnienie albo transkrypcję wygłoszonego uzasadnienia sporządza się w terminie dwóch tygodni** od dnia zgłoszenia wniosku o doręczenie wyroku z uzasadnieniem (art. 387 § 2 k.p.c.).
- ▶ **Ponowne rozpoznanie sprawy:**
 - ▷ Rozpoznanie sprawy następuje w tym samym składzie (art. 386 § 5 k.p.c.);
 - ▷ Ocena prawna wyrażona w uzasadnieniu wyroku sądu drugiej instancji wiąże zarówno sąd, któremu sprawa została przekazana, jak i sąd drugiej instancji, przy ponownym rozpoznaniu sprawy. Nie dotyczy to jednak przypadku, gdy nastąpiła zmiana stanu prawnego lub faktycznego, albo po wydaniu wyroku sądu drugiej instancji Sąd Najwyższy w uchwale rozstrzygającej zagadnienie prawne wyraził odmienną ocenę prawną (art. 386 § 6 k.p.c.).
- ▶ **Wstrzymanie wykonania wyroku sądu II instancji:**
 - ▷ Poszerzono możliwości zastosowania tej instytucji także na czas po wydaniu wyroku w II instancji, a przed wniesieniem skargi kasacyjnej (art. 388 § 1 i § 1¹ k.p.c.);
 - ▷ Sąd drugiej instancji na wniosek strony może także uzależnić wykonanie orzeczenia od złożenia przez powoda stosownego zabezpieczenia.

d) Zażalenie

- ▶ **Odejście od dewolutywności w zakresie zażaleń na czynności sądu podjęte w toku całego postępowania międzyinstancyjnego (obecnie tryb jest niedewolutywny tylko w fazie przed sądem drugiej instancji):**
 - ▷ zażalenia na postanowienia wydawane w postępowaniu międzyinstancyjnym będące rozpoznawane przez sąd odwoławczy w innym składzie.
- ▶ Zasada są zażalenia „poziome”.

UWAGA!

Zażalenia „poziome”

Zażalenia do sądu II instancji

Zażalenie do sądu drugiej instancji przysługuje na (art. 394 § 1 k.p.c.):

postanowienia sądu pierwszej instancji kończące postępowanie w sprawie

postanowienia sądu pierwszej instancji i zarządzenia przewodniczącego, których przedmiotem jest:

zwrot pisma wniesionego jako pozew, z którego nie wynika żądanie rozpoznania sprawy

zwrot pozwu

odmowa odrzucenia pozwu

przekazanie sprawy sądowi równorzędnemu lub niższemu albo podjęcie postępowania w innym trybie

zawieszenie postępowania i odmowa podjęcia zawieszono postępowania

zwrot kosztów, określenie zasad ponoszenia przez strony kosztów procesu, zwrot opłaty lub obciążenie kosztami sądowymi – jeżeli strona nie składa środka zaskarżenia co do istoty sprawy

- ▶ Termin do wniesienia zażalenia wynosi tydzień od dnia doręczenia postanowienia z uzasadnieniem. Jeżeli przy wydaniu postanowienia sąd odstąpił od jego uzasadnienia, termin liczy się od dnia ogłoszenia postanowienia, a jeżeli podlegało ono doręczeniu – od dnia jego doręczenia (art. 394 § 2 k.p.c.).
- ▶ Jeśli zaskarżono postanowienie, o którym mowa w art. 394 § 1 i zarazem w art. 394^{1a} § 1, zażalenie rozpoznaje sąd II instancji (art. 394^{1b} k.p.c.).
- ▶ **UWAGA!** W postępowaniu toczącym się na skutek zażalenia sąd uzasadnia z urzędu postanowienie kończące to postępowanie. **W sprawach, w których zażalenie oddalono lub zmieniono zaskarżone postanowienie,** pisemne uzasadnienie sporządza się tylko wówczas, gdy strona **zgłosiła wniosek** o doręczenie postanowienia z uzasadnieniem (art. 397 § 2 k.p.c.).

Zażalenia do innego składu sądu I instancji

Zażalenie do innego składu sądu pierwszej instancji przysługuje na postanowienia tego sądu, których przedmiotem jest (art. 394^{1a} k.p.c.):

odmowa zwolnienia od kosztów sądowych lub cofnięcie takiego zwolnienia oraz odmowa ustanowienia adwokata lub radcy prawnego lub ich odwołanie

oddalenie opozycji przeciwko wstąpieniu interwenienta ubocznego oraz niedopuszczenie interwenienta do udziału w sprawie wskutek uwzględnienia opozycji

rygor natychmiastowej wykonalności

wstrzymanie wykonania prawomocnego orzeczenia do czasu rozstrzygnięcia skargi o wznowienie postępowania

stwierdzenie prawomocności orzeczenia

skazanie świadka, biegłego, strony, jej pełnomocnika oraz osoby trzeciej na grzywnę, zarządzenie przymusowego sprowadzenia i aresztowania świadka oraz odmowa zwolnienia świadka i biegłego od grzywny i świadka od przymusowego sprowadzenia

odmowa uzasadnienia orzeczenia oraz jego doręczenia

sprostowanie lub wykładnia orzeczenia albo ich odmowa

zwrot zaliczki, zwrot kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu oraz wynagrodzenie biegłego, mediatora i należności świadka, a także koszty przyznane w nakazie zapłaty, jeżeli nie wniesiono środka zaskarżenia od nakazu

oddalenie wniosku o wyłączenie sędziego

zatwierdzenie ugody zawartej przed mediatorem

odrzućenie zażalenia

odrzućenie skargi na orzeczenie referendarza sądowego

Zażalenia do innego składu sądu II instancji

Zażalenie do innego składu sądu drugiej instancji przysługuje na postanowienia tego sądu, których przedmiotem jest (art. 394² k.p.c.):

odrzućcie apelacji

odmowa ustanowienia adwokata lub radcy prawnego lub ich odwołanie

oddalenie wniosku o wyłączenie sędziego

zwrot kosztów procesu, o ile nie wniesiono skargi kasacyjnej

zwrot kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu

skazanie świadka, biegłego, strony, jej pełnomocnika oraz osoby trzeciej na grzywnę

zarządzenie przymusowego sprowadzenia i aresztowania świadka

odmowa zwolnienia świadka i biegłego od grzywny i świadka od przymusowego sprowadzenia

z wyjątkiem postanowień wydanych w wyniku rozpoznania zażalenia na postanowienie sądu pierwszej instancji

e) Skarga na orzeczenie referendarza sądowego

- ▶ Skarga na orzeczenie referendarza służy w tych przypadkach, w których na postanowienie sądu służyłoby zażalenie (art. 398²² k.p.c.).
- ▶ W postępowaniu nieprocesowym, w którym w niektórych kategoriach spraw referendarze sądowi wydają postanowienia kończące postępowanie podlegające zaskarżeniu apelacją, dopuszczalność ta została rozszerzona także na przypadki, w których na postanowienie sądu służyłaby apelacja (art. 518¹ k.p.c.).
- ▶ Do postępowania ze skargą stosuje się odpowiednio przepisy o zażaleniu, z uwzględnieniem specyfiki skargi (art. 398²⁴ k.p.c.):
 - ▷ Skargę wnosi się do sądu, w którym referendarz sądowy wydał zaskarżone orzeczenie, w terminie tygodnia od dnia jego doręczenia, a jeżeli zażądano uzasadnienia tego orzeczenia – od dnia jego doręczenia z uzasadnieniem;
 - ▷ W przypadku wniesienia skargi, orzeczenie referendarza sądowego traci moc;
 - ▷ Jeżeli skarga jest oczywiście uzasadniona, referendarz sądowy, który wydał zaskarżone orzeczenie, w terminie tygodnia od dnia wniesienia skargi może postanowieniem stwierdzić zasadność skargi i w miarę

potrzeby wydać ponowne orzeczenie. Na ponowne orzeczenie służy skarga na zasadach ogólnych;

- ▷ Po utracie mocy orzeczenia referendarza sądowego sąd rozpoznaje sprawę jako sąd pierwszej instancji;
- ▷ Jeżeli zaskarżenie postanowienia do sądu wyższego rzędu nie jest możliwe ze względu na brak takiego sądu, środek zaskarżenia rozpoznaje ten sam sąd w innym składzie;
- ▷ Jeżeli referendarz sądowy uzna, że skarga podlega odrzuceniu, przedstawia sprawę sądowi. W przypadku uznania, że brak jest podstaw do odrzucenia skargi, sąd może od razu rozpoznać sprawę, o ile stan na to pozwala;
- ▷ Wniesienie skargi na postanowienie referendarza sądowego w przedmiocie kosztów sądowych lub kosztów procesu oraz na postanowienie o odmowie ustanowienia adwokata lub radcy prawnego wstrzymuje wykonalność tego postanowienia.

V. POSTĘPOWANIE W SPRAWACH GOSPODARCZYCH

a) Sądy gospodarcze i postępowanie gospodarcze

- ▶ **UWAGA!** Uchylenie ustawy z dnia 24 maja 1989 r. o rozpoznawaniu przez sądy spraw gospodarczych (Dz.U. z 2016 r. poz. 723, ze zm.).
- ▶ Zmiana podstawy prawnej funkcjonowania sądów gospodarczych:
 - ▷ przeniesienie normy ustanawiającej sądy gospodarcze i określającej ich właściwość do przepisów ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2019 r. poz. 52, ze zm.),
 - ▷ wprowadzenie do Kodeksu postępowania cywilnego przepisów o odrębnym postępowaniu w sprawach gospodarczych (Dział IIa: Postępowanie w sprawach gospodarczych).

b) Pojęcie sprawy gospodarczej

- ▶ Z definicji sprawy gospodarczej wyłączono sprawy:
 - ▷ o nadanie klauzuli wykonawczej tytułowi egzekucyjnemu, obejmującemu roszczenia, które, gdyby były rozpoznawane przez sąd, należałyby do właściwości sądów gospodarczych (dotąd art. 2 ust. 2 pkt 7 *in fine* ustawy o rozpoznawaniu przez sądy spraw gospodarczych),
 - ▷ o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego obejmującego roszczenie, które, gdyby było rozpoznawane przez sąd, należałoby do właściwości sądów gospodarczych,
 - ▷ o ustalenie, że orzeczenie sądu lub rozstrzygnięcie innego organu państwa obcego wydane w sprawie gospodarczej podlega albo nie podlega uznaniu,
 - ▷ inne, przekazane przez odrębne przepisy.
- ▶ Jednocześnie należy pamiętać, że osobie, która nie jest przedsiębiorcą **oraz osobie fizycznej będącej przedsiębiorcą** przysługuje prawo do złożenia **wniosku o rozpoznanie** przez sąd sprawy **z pominięciem przepisów o postępowaniu gospodarczym** (art. 458⁶ k.p.c.) – *szerzej w punkcie (e).*

Sprawami gospodarczymi nie są (art. 458² § 2 k.p.c.):

→ sprawy o podział majątku wspólnego wspólników spółki cywilnej po jej ustaniu

→ sprawy o wierzytelność nabytą od osoby niebędącej przedsiębiorcą, chyba że wierzytelność ta powstała ze stosunku prawnego w zakresie działalności gospodarczej prowadzonej przez wszystkie jego strony

UWAGA! Wprowadzono definicję negatywną sprawy gospodarczej

Sprawy gospodarcze
to (art. 458² § 1 k.p.c.):

sprawy ze stosunków cywilnych między przedsiębiorcami w zakresie prowadzonej przez nich działalności gospodarczej

sprawy określone powyżej, choćby którakolwiek ze stron zaprzestała prowadzenia działalności gospodarczej

sprawy ze stosunku spółki oraz dotyczące roszczeń, o których mowa w art. 291–300 i art. 479–490 ustawy z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych

sprawy przeciwko przedsiębiorcom o zaniechanie naruszania środowiska i przywrócenie do stanu poprzedniego lub o naprawienie szkody z tym związanej oraz o zakazanie albo ograniczenie działalności zagrażającej środowisku

sprawy z umów o roboty budowlane oraz ze związanych z procesem budowlanym umów służących wykonaniu robót budowlanych (bez względu na to czy dotyczą stosunków prawnych łączących przedsiębiorców)

sprawy z umów leasingu (bez względu na to czy dotyczą stosunków prawnych łączących przedsiębiorców)

sprawy przeciwko osobom odpowiadającym za dług przedsiębiorcy, także posiłkowo lub solidarnie, z mocy prawa lub czynności prawnej (bez względu na to czy dotyczą stosunków prawnych łączących przedsiębiorców)

sprawy między organami przedsiębiorstwa państwowego

sprawy między przedsiębiorstwem państwowym lub jego organami a jego organem założycielskim lub organem sprawującym nadzór

sprawy z zakresu prawa upadłościowego i restrukturyzacyjnego

sprawy o nadanie klauzuli wykonalności tytułowi egzekucyjnemu, którym jest orzeczenie sądu gospodarczego prawomocne lub podlegające natychmiastowemu wykonaniu albo ugoda zawarta przed tym sądem

sprawy o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego opartego na prawomocnym lub podlegającym natychmiastowemu wykonaniu orzeczeniu sądu gospodarczego albo ugodzie zawartej przed tym sądem

c) Kolidacja między przepisami postępowania w sprawach gospodarczych a przepisami innych postępowań odrębnych

UWAGA!

Przepisy o postępowaniu w sprawach gospodarczych stosuje się wyłącznie do spraw rozpoznawanych w procesie

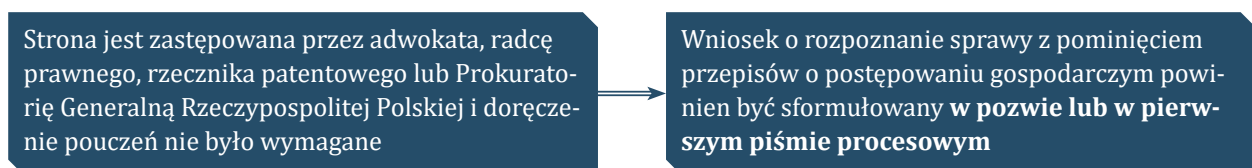
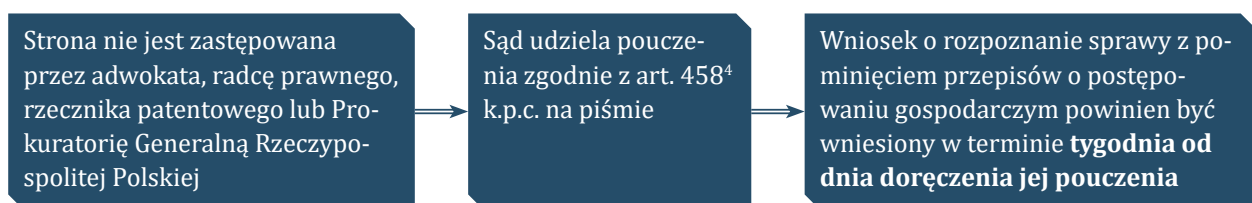
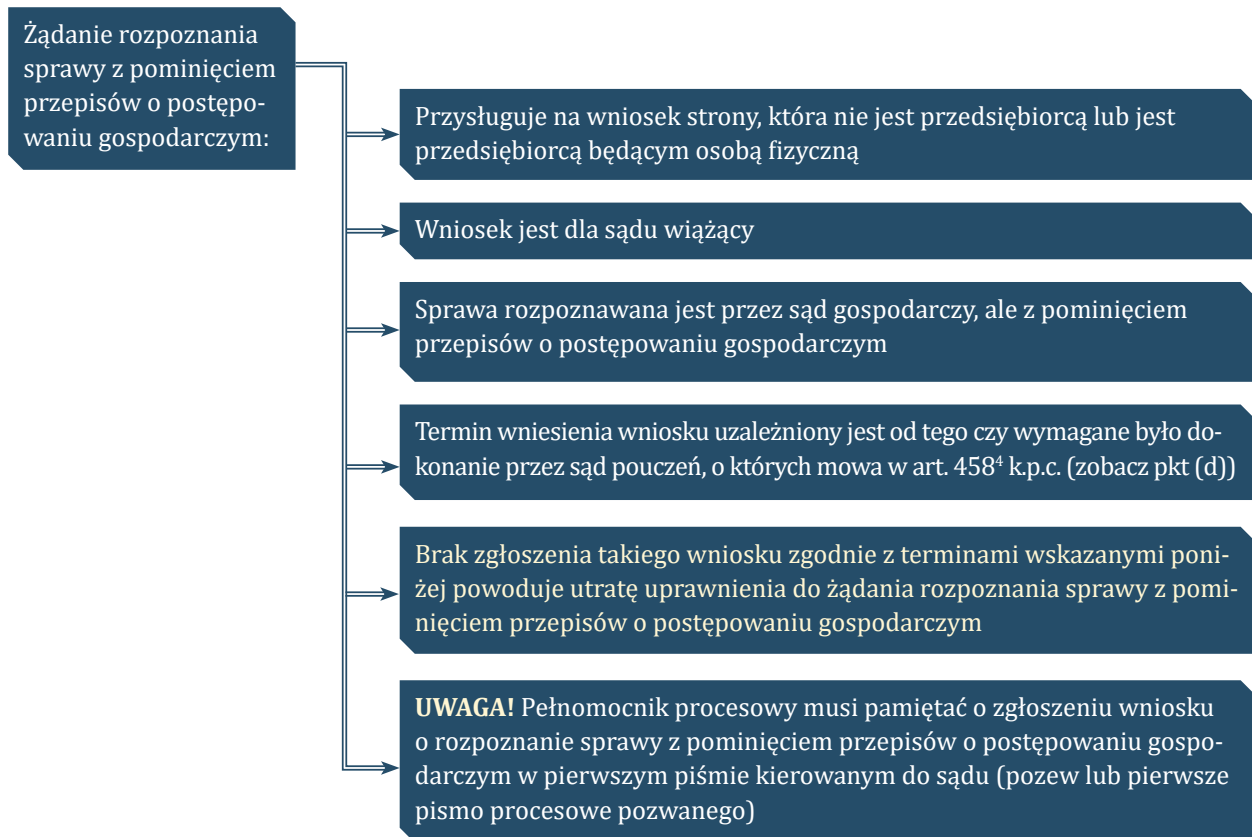
- ▶ Stosowanie przepisów regulujących inne postępowania (art. 458¹ k.p.c.):
 - ▷ **co do zasady:** w sprawach gospodarczych rozpoznawanych według przepisów Kodeksu postępowania cywilnego, przepisy o innych postępowaniach odrębnych stosuje się w zakresie, w którym nie są sprzeczne z przepisami Działu IIa: Postępowanie w sprawach gospodarczych,
 - ▷ **wyjątek:** sprawy gospodarcze rozpoznawane w europejskim postępowaniu nakazowym, europejskim postępowaniu w sprawie drobnych roszczeń oraz elektronicznym postępowaniu upominawczym.

d) Pouczenia (art. 458⁴ k.p.c.)

- ▶ Stronę niezastępowaną przez adwokata, radcę prawnego, rzecznika patentowego lub Prokuratorię Generalną Rzeczypospolitej Polskiej sąd poucza o treści:
 - ▷ art. 458⁵ § 1 k.p.c. – obowiązek powołania wszystkich twierdzeń i dowodów,
 - ▷ art. 458⁵ § 4 k.p.c. – prekluzja dowodowa,
 - ▷ art. 458⁶ k.p.c. – prawo do złożenia wniosku o rozpoznanie sprawy z pominięciem przepisów o postępowaniu w sprawach gospodarczych,
 - ▷ art. 458¹⁰ k.p.c. i art. 458¹¹ k.p.c. – pierwszeństwo dowodu z dokumentu.
- ▶ Pouczeń udziela się stronie niezwłocznie **po złożeniu pierwszego pisma procesowego, a jeżeli było ono dotknięte brakami – po ich usunięciu.**
- ▶ Doręczenie tych pouczeń następuje **na piśmie oraz na wskazany przez stronę adres poczty elektronicznej.** Pouczenia doręcza się także pełnomocnikowi, chyba że pełnomocnikiem tym jest adwokat, radca prawny lub rzecznik patentowy lub za stronę działają Prokuratoria Generalna Rzeczypospolitej Polskiej.
 - ▶ Stronie niezastępowanej przez adwokata, radcę prawnego, rzecznika patentowego lub Prokuratorię Generalną Rzeczypospolitej Polskiej, która nie jest przedsiębiorcą lub jest przedsiębiorcą będącym osobą fizyczną, udziela się pouczeń, także przy pierwszej czynności sądu, na którą strona się stawiała.
 - ▶ **UWAGA!** Stronę, której nie udzielono pouczeń, w sposób przewidziany w art. 458⁴ k.p.c., uważa się za pozbawioną możliwości obrony swych praw, chyba że nieudzielenie pouczeń nie miało wpływu na zachowanie tej strony w toku postępowania.

e) Możliwość rozpoznania sprawy w zwykłym procesie

- ▶ Z uwagi na szeroki zakres postępowania gospodarczego obejmującego również strony niebędące przedsiębiorcami, a także liczną grupę przedsiębiorców będących osobami fizycznymi, **ustawodawca przyznał tym osobom prawo do żądania rozpoznania sprawy z pominięciem przepisów o postępowaniu gospodarczym (art. 458⁶ k.p.c.).**

Terminy złożenia wniosku o rozpoznanie sprawy z pominięciem przepisów o postępowaniu gospodarczym

f) Wymagania w zakresie pism procesowych

- ▶ Nowelizacja Kodeksu postępowania cywilnego wprowadza dodatkowe wymogi w zakresie pism procesowych składanych w postępowaniu w sprawie gospodarczej:
 - ▷ Pozew powinien zawierać wskazanie adresu poczty elektronicznej powoda albo oświadczenie powoda, że nie posiada takiego adresu;
 - ▷ Pierwsze pismo procesowe pozwanego, wniesione po doręczeniu odpisu pozwu, powinno zawierać również wskazanie adresu poczty elektronicznej albo oświadczenie pozwanego, że nie posiada takiego adresu, o czym poucza się go, doręczając odpis pozwu;

- ▶ **UWAGA! [Sankcja]** Pominięcie adresu poczty elektronicznej lub oświadczenia o nieposiadaniu takiego adresu, uznaje się za brak

formalny pisma uniemożliwiający nadanie mu prawidłowego biegu.

g) Odrębność postępowania gospodarczego

- ▶ Odrębności w regulacji postępowania gospodarczego są wyrazem prymatu szybkości postępowania i ograniczenia instytucji, które wywołują przedłużenie procesu. W tym celu ustawodawca zastosował następujące rozwiązania:
 - ▶ wyłączenie stosowania niektórych instytucji procesowych,
 - ▶ wprowadzenie wiążących sąd terminów do podjęcia czynności w sprawie,
 - ▶ ograniczenia czasowe w powoływaniu twierdzeń i dowodów,
 - ▶ sankcja związana z uchylaniem się od rozwiązania sporu poza sądem,
 - ▶ nadanie wyrokowi waloru tytułu zabezpieczenia.
- ▶ W postępowaniu gospodarczym niedopuszczalne jest:
 - ▶ występowanie z nowymi roszczeniami zamiast lub obok dotychczasowych – z wyjątkiem rozszerzenia o kolejne świadczenia powtarzające się i zamiany dotychczasowego przedmiotu świadczenia na inny bądź jego równowartość, w przypadku zmiany okoliczności (art. 458⁸ §1 k.p.c.),
 - ▶ powództwo wzajemne (art. 458⁸ § 3 k.p.c.),
 - ▶ zmiany podmiotowe przewidziane w przepisach art. 194–196 k.p.c. (art. 458⁸ § 2 k.p.c.),
 - ▶ przekazanie sądowi okręgowemu sprawy pozostającej w związku ze sprawą prowadzoną przez ten sąd przewidziane w art. 205 k.p.c. (art. 458⁸ § 2 k.p.c.),
 - ▶ zawieszenie postępowania wskutek niestawiennictwa stron na rozprawie na zasadzie art. 177 § 1 pkt 5 k.p.c. (art. 458⁸ § 2 k.p.c.).
- ▶ Termin na przekazanie sprawy sądowi właściwemu:
 - ▶ Sąd gospodarczy, który stwierdzi, że sprawa nie jest sprawą gospodarczą, może z tego powodu przekazać ją sądowi właściwemu w terminie miesiąca od dnia wiania się w spór co do istoty sprawy przez pozwanego (art. 458⁷ §1 k.p.c.);
- ▶ **UWAGA!** W razie braku przekazania sprawy w terminie, sprawę rozpoznaje sąd gospodarczy, ale z pominięciem przepisów o postępowaniu w sprawach gospodarczych;
- ▶ Przekazanie sprawy gospodarczej może nastąpić w terminie miesiąca od dnia wiania się w spór co do istoty sprawy przez pozwanego. Sprawę gospodarczą, której nie przekazano sądowi gospodarczemu ze względu na upływ tego terminu, rozpoznaje się z pominięciem przepisów o postępowaniu w sprawach gospodarczych (art. 458⁷ § 2 k.p.c.).
- ▶ Termin na rozstrzygnięcie sprawy w danej instancji:
 - ▶ Przewodniczący i sąd są obowiązani podejmować czynności tak, by rozstrzygnięcie w sprawie zapadło nie później niż **sześć miesięcy** od dnia złożenia odpowiedzi na pozew. Jeżeli odpowiedź ta była dotknięta brakami, **termin ten biegnie od dnia usunięcia tych braków, a jeżeli jej nie złożono – od dnia upływu terminu do jej złożenia** (art. 458⁸ § 4 k.p.c.).
- ▶ Ograniczenia czasowe w powoływaniu twierdzeń i dowodów (art. 458⁵ k.p.c.):
 - ▶ Powód jest obowiązany powołać wszystkie twierdzenia i dowody w pozwie, a pozwany – w odpowiedzi na pozew;
 - ▶ **WYJĄTEK!** Doręczając pouczenia, o których mowa w art. 458⁴ § 1 k.p.c., a zatem w przypadku, gdy strona działa bez pełnomocnika zawodowego, przewodniczący wzywa stronę, by w wyznaczonym terminie, nie krótszym niż tydzień, powołała wszystkie twierdzenia i dowody;
 - ▶ Stosownie do okoliczności sprawy przewodniczący może określić inny termin do powołania przez stronę twierdzeń i dowodów;
 - ▶ **UWAGA!** Prekluzja dowodowa: twierdzenia i dowody powołane z naruszeniem zasad wskazanych wyżej podlegają pominięciu,

- chyba że strona uprawdopodobni, że ich powołanie nie było możliwe albo że potrzeba ich powołania wynikała później. W takim przypadku dalsze twierdzenia i dowody na ich poparcie powinny być powołane w terminie dwóch tygodni od dnia, w którym ich powołanie stało się możliwe lub wynikała potrzeba ich powołania;
- ▷ Przepisy art. 458⁵ §1–3 k.p.c. stanowią *lex specialis* w stosunku do art. 205¹² k.p.c.
 - ▶ Sankcja za uchylanie się od rozwiązania sporu poza sądem:
 - ▷ Niezależnie od wyniku sprawy sąd może obciążyć kosztami procesu w całości lub części stronę, **która przed wytoczeniem powództwa zaniechała próby dobrowolnego rozwiązania sporu, uchyliła się od udziału w niej lub uczestniczyła w niej w złej wierze i przez to przyczyniła się do zbędnego wytoczenia powództwa lub wadliwego określenia przedmiotu sprawy** (art. 458¹² k.p.c.).
 - ▶ **Nadanie wyrokowi waloru zabezpieczenia:**
 - ▷ Do wyroku sądu pierwszej instancji zasądzonego świadczenie w pieniądzu lub rzeczach zamiennych przepisy art. 492 § 1 i 2 stosuje się odpowiednio (art. 458¹³ k.p.c.);
 - ▷ Oznacza to, że:
 - ▶ wyrok z chwilą wydania stanowi tytuł zabezpieczenia, wykonalny bez nadawania mu klauzuli wykonalności,
 - ▶ kwota zasądzona wyrokiem wraz z wymagalnymi odsetkami stanowi sumę, której złożenie przez dłużnika na rachunek depozytowy Ministra Finansów w rozumieniu przepisów o finansach publicznych wystarczy do zabezpieczenia,
 - ▶ jeżeli wyrok zobowiązuje do wydania rzeczy zamiennych, do zabezpieczenia wystarczy złożenie sumy równej wartości przedmiotu sporu,
 - ▶ powód wnosząc o dokonanie zabezpieczenia jest obowiązany wskazać sposób zabezpieczenia. Sąd na wniosek pozwanego może ograniczyć zabezpieczenie według swego uznania.

h) Odrębności w postępowaniu dowodowym

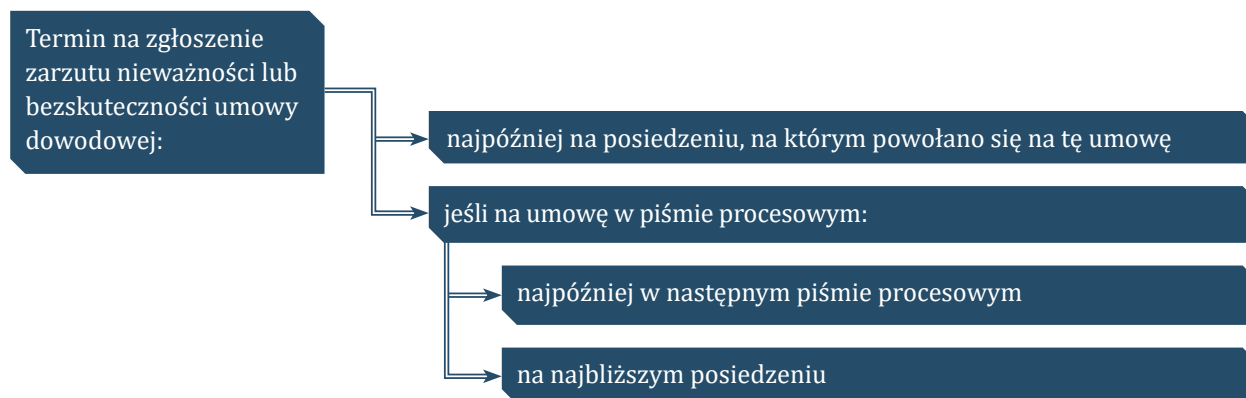
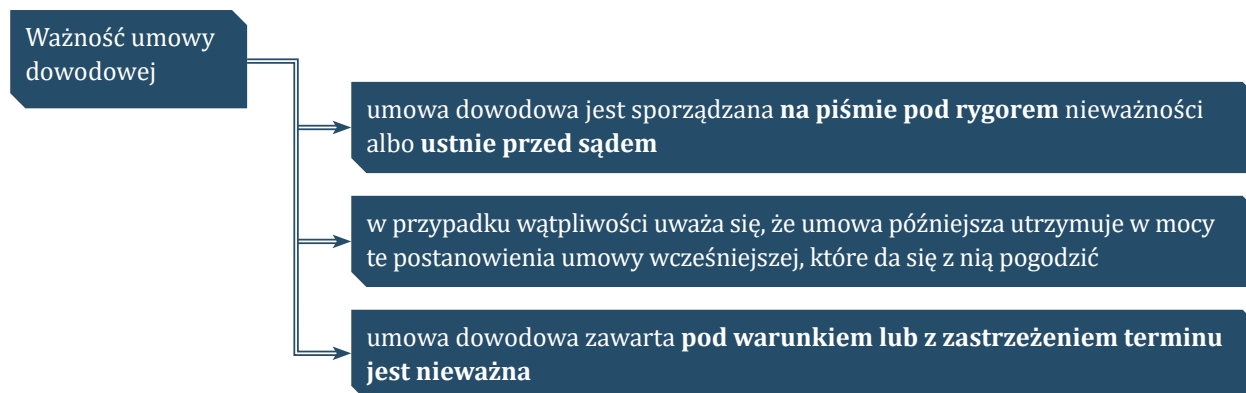
- ▶ **Pierwszeństwo dowodu z dokumentu:**
 - ▷ Dowód z zeznań świadków sąd może dopuścić jedynie wtedy, gdy po wyczerpaniu innych środków dowodowych lub w ich braku **pozostały niewyjaśnione fakty istotne dla rozstrzygnięcia sprawy** (art. 458¹¹ k.p.c.);
 - ▷ Czynność strony, w szczególności oświadczenie woli albo wiedzy, **z którą prawo łączy nabycie, utratę lub zmianę uprawnienia strony w zakresie danego stosunku prawnego, może być wykazana tylko dokumentem**, o którym mowa w art. 773 Kodeksu cywilnego, chyba że **strona wykaże, że nie może przedstawić dokumentu z przyczyn od niej niezależnych** (art. 458¹¹ k.p.c.).
- ▶ **Umowa dowodowa** (art. 458⁹ k.p.c.):
 - ▷ Nowelizacja Kodeksu postępowania cywilnego wprowadza kolejną, po umowie o właściwość sądu (art. 46 § 1 k.p.c.) i umowie o jurysdykcję (art. 1104–1105 k.p.c.), umowę procesową;
 - ▷ Strony mogą się umówić o **wyłączenie** określonych dowodów w postępowaniu w sprawie z określonego stosunku prawnego powstałego na podstawie umowy;

UWAGA!

- ▶ Nie określono katalogu dowodów podlegających wyłączeniu – umową dowodową można wyłączyć przeprowadzenie każdego dowodu
- ▶ Umowa dowodowa dla swej skuteczności musi wskazywać oznaczony stosunek prawny powstały na podstawie umowy (nie jest możliwe zawarcie skutecznej umowy dowodowej w odniesieniu do każdego stosunku prawnego istniejącego między stronami)

- ▷ Objęcie umową dowodową dowodu przeprowadzonego przed sądem przed jej zawarciem nie pozbawia go mocy dowodowej;
- ▷ **Sąd nie dopuści z urzędu dowodu wyłączanego umową dowodową;**
- ▷ Fakty, które miałyby zostać wykazane dowodami wyłączonymi przez umowę dowodową, sąd może ustalić na podstawie twierdzeń stron, biorąc pod rozwagę całości kształt okoliczności sprawy. Jeżeli ustalenia

wymaga rozmiar należnego świadczenia, przepis art. 322 k.p.c. stosuje się odpowiednio (jeżeli w sprawie o naprawienie szkody, o dochody, zwrot bezpodstawnego wzbogacenia lub o świadczenie z umowy o dożywocie sąd uzna, że ścisłe udowodnienie wysokości żądania jest niemożliwe lub nader utrudnione, może w wyroku zasądzić odpowiednią sumę według swej oceny, opartej na rozważeniu wszystkich okoliczności sprawy).

Termin na zgłoszenie zarzutu nieważności lub bezskuteczności umowy dowodowej

VI. INNE POSTĘPOWANIA ODREBNE

a) Postępowanie uproszczone

UWAGA!

Podstawową zmianą w zakresie postępowań uproszczonych jest odejście od stosowania formularzy

- ▶ Zakres stosowania przepisów o postępowaniu uproszczonym:
 - ▷ Nowelizacja Kodeksu postępowania cywilnego podniosła **górną granicę** wartości przedmiotu sporu w sprawach rozpoznawanych w postępowaniu uproszczonym **oraz uchyliła zasadę, że rozpoznaniu w tym postępowaniu podlegają tylko powództwa o roszczenia z umów i z praw związanych z lokalami**;
 - ▷ W postępowaniu uproszczonym rozpoznaje się sprawy o świadczenie, jeżeli wartość przedmiotu sporu **nie przekracza 20 tys. zł**, a w sprawach o roszczenia z rękojmi lub gwarancji – jeżeli wartość przedmiotu umowy nie przekracza tej kwoty;
 - ▷ **Sąd może rozpoznać sprawę z pominięciem przepisów o postępowaniu uproszczonym, jeżeli może to przyczynić się do sprawniejszego rozwiązania sporu** (art. 505¹ § 1 i 3 k.p.c.).
- ▶ Dowód z opinii biegłego:
 - ▷ **Uchyła się art. 505⁶ § 2 k.p.c.**, który wprowadzał zasadę, że w postępowaniu uproszczonym nie stosuje się dowodu z opinii biegłego. Nowelizacja dopuszcza przeprowadzenie tego dowodu w postępowaniu uproszczonym;

W postępowaniu uproszczonym nie rozpoznaje się spraw:

należących do właściwości sądów okręgowych

mażeńskich i z zakresu stosunków między rodzicami a dziećmi

z zakresu prawa pracy rozpoznawanych z udziałem ławników

z zakresu ubezpieczeń społecznych, z wyjątkiem spraw wymienionych w art. 477⁸ § 2 k.p.c. i spraw o rentę

- ▷ Ilekroć ustalenie zasadności lub wysokości świadczenia powinno nastąpić przy zastosowaniu wiadomości specjalnych, od uznania sądu zależy powzięcie samodzielnej oceny opartej na rozważeniu wszystkich okoliczności sprawy albo zasięgnięciu opinii biegłego;
- ▷ **Opinii biegłego nie zasięga się, jeżeli jej przewidywany koszt miałby przekroczyć wartość przedmiotu sporu, chyba że uzasadniają to wyjątkowe okoliczności;**
- ▷ **UWAGA!** Złożenie zeznań przez świadka nie stoi na przeszkodzie zasięgnięciu jego opinii jako biegłego, także co do faktów, o których zeznał jako świadek, nawet jeżeli uprzednio sporządził opinię na zlecenie podmiotu innego niż sąd.
- ▶ Brak postępowania przygotowawczego:
 - ▷ W sprawach rozpoznawanych w postępowaniu uproszczonym **posiedzenia przygotowawczego nie przeprowadza się**, chyba że z okoliczności sprawy wynika, że przeprowadzenie posiedzenia przygotowawczego może przyczynić się do sprawniejszego rozpoznania sprawy.
- ▶ Sprawy, w których wartość nie przekracza 1000 zł:
 - ▷ W sprawach, w których wartość przedmiotu sporu **nie przekracza 1000 zł**, uzasadnienie wyroku ogranicza się do wyjaśnienia podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa. Od uznania sądu opartego na rozważeniu wszystkich okoliczności sprawy zależy rozszerzenie tego uzasadnienia o pozostałą treść określoną w art. 327¹ § 1 k.p.c.;
 - ▷ W tych sprawach, nie stosuje się zasady, że jeżeli sąd drugiej instancji stwierdzi, że zachodzi naruszenie prawa materialnego, a zgromadzone dowody nie dają wystarczających podstaw do zmiany wyroku, uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania, a zaskarżony wyrok może zostać uchylony tylko w przypadkach określonych w art. 386 § 2 i 3 k.p.c. – tj. w razie stwierdzenia nieważności postępowania lub jeżeli pozew ulega odrzuceniu albo zachodzi podstawa do umorzenia postępowania.

b) Postępowanie nakazowe

- ▶ Sąd wydaje nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym, jeżeli fakty uzasadniające dochodzone roszczenie są udowodnione dołączonym do pozwu:
 - ▷ dokumentem urzędowym,
 - ▷ zaakceptowanym przez dłużnika rachunkiem,
 - ▷ wezwaniem dłużnika do zapłaty i pisemnym oświadczeniem dłużnika o uznaniu długu,
 - ▷ ~~usunięto: zaakceptowanym przez dłużnika żądaniem zapłaty, zwróconym przez bank i niezapłaconym z powodu braku środków na rachunku bankowym.~~
- ▶ Sąd wydaje również nakaz zapłaty przeciwko zobowiązanemu z weksła lub czeku należycie wypełnionego, których prawdziwość i treść nie nasuwają wątpliwości. W przypadku przejścia na powoda praw z weksła lub czeku, do wydania nakazu niezbędne jest przedstawienie dokumentów uzasadniających roszczenia, o ile przejście tych praw na powoda nie wynika bezpośrednio z weksła lub czeku.
- ▶ ~~Usunięto: Sąd może wydać nakaz zapłaty, jeżeli bank dochodzi roszczenia na podstawie wyciągu z ksiąg bankowych podpisanego przez osoby upoważnione do składania oświadczeń w zakresie praw i obowiązków majątkowych banku i opatrzonego pieczęcią banku oraz dowodu doręczenia dłużnikowi pisemnego wezwania do zapłaty.~~ **UWAGA!** Zmiana ma wpływ na sprawy wszczęte i niezakończone (art. 11 ustawy z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw)
- ▶ Nakaz zapłaty wydany na podstawie weksła, **warrantu, rewersu** (~~usunięto~~) lub czeku staje się natychmiast wykonalny po upływie terminu do zaspokojenia roszczenia. W razie wniesienia zarzutów sąd może na wniosek pozwanego wstrzymać wykonanie nakazu. Przepisy o ograniczeniu wykonalności w sprawach przeciwko Skarbowi Państwa stosuje się odpowiednio.

- ▶ W postępowaniu po wniesieniu zarzutów:
 - ▷ nie stosuje się przepisów art. 194–196 k.p.c. i art. 198 k.p.c.,
 - ▷ powództwo wzajemne jest niedopuszczalne,
 - ▷ nie można występować z nowymi roszczeniami zamiast lub obok dotychczasowych, jednakże w przypadku zmiany okoliczności powód może żądać zamiast pierwotnego przedmiotu sporu jego równowartości lub innego przedmiotu, a w sprawach
 - o świadczenie powtarzające się może nadto rozszerzyć powództwo o świadczenia za kolejne okresy.
- ▶ Jeżeli zachodzą podstawy do odrzucenia pozwu lub umorzenia postępowania, sąd z urzędu postanowieniem uchyla nakaz zapłaty i wydaje odpowiednie rozstrzygnięcie. W innym przypadku sąd wydaje wyrok, którym w całości lub części utrzymuje nakaz zapłaty w mocy albo go uchyla i orzeka o żądaniu pozwu.

c) Postępowanie w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych

- ▶ Postępowanie przygotowawcze w postępowaniu z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych:
 - ▷ W konsekwencji wprowadzenia postępowania przygotowawczego, instytucja badania wstępnego stała się zbędna, toteż nowelizacja Kodeksu postępowania cywilnego usuwa art. 467 § 1–3 i art. 468 k.p.c.;
 - ▷ Stronę wnoszącą pismo wszczynające postępowanie wzywa się do usunięcia jego braków, **tylko gdy braki te uniemożliwiają przeprowadzenie posiedzenia przygotowawczego z udziałem strony wnoszącej pismo** (art. 467 § 3¹ k.p.c.);
 - ▷ Posiedzenie przygotowawcze służy także usunięciu braków pisma wszczynającego postępowanie w zakresie niezbędnym do nadania sprawie prawidłowego biegu oraz, w razie potrzeby, ustaleniu przez sąd dowodów do przeprowadzenia z urzędu, a także wyjaśnieniu innych okoliczności istotnych dla prawidłowego i szybkiego rozpoznania sprawy.
- ▶ Braki w materiale w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych (art. 467 § 4 k.p.c.):
 - ▷ Jeżeli w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych okaże się, że występują istotne braki w materiale, a jego uzupełnienie w postępowaniu sądowym byłoby połączone
 - ze znacznymi trudnościami, albo decyzja organu rentowego nie zawiera podstawy prawnej i faktycznej lub decyzja organu rentowego nie zawiera wskazania sposobu wyliczenia świadczenia to przewodniczący może zwrócić organowi rentowemu akta sprawy w celu uzupełnienia materiału sprawy.
- ▶ Termin rozprawy:
 - ▷ **UWAGA!** Zmianie uległ termin wyznaczenia rozprawy: przewodniczący i sąd są obowiązani podejmować czynności tak, by termin posiedzenia, na którym sprawa ma zostać rozpoznana, przypadł **nie później niż miesiąc** od dnia zakończenia posiedzenia przygotowawczego, a jeżeli go nie przeprowadzono – **nie później niż sześć miesięcy** od dnia złożenia odpowiedzi na pozew. Jeżeli odpowiedź ta była dotknięta brakami, termin ten biegnie od dnia usunięcia tych braków, a jeżeli odpowiedzi nie złożono – od dnia upływu terminu do jej złożenia (art. 471 k.p.c.).
- ▶ **UWAGA!** Uznając wypowiedzenie umowy o pracę za bezskuteczne albo przywracając pracownika do pracy, **sąd na wniosek pracownika może w wyroku nałożyć na pracodawcę obowiązek dalszego zatrudnienia pracownika do czasu prawomocnego zakończenia postępowania** (art. 477² § 2 k.p.c.).

d) Elektroniczne postępowanie upominawcze (EPU)

- ▶ Zmiany w zakresie elektronicznego postępowania upominawczego mają na celu odciążenie
 - sądów powszechnych, poprzez ograniczenie liczby spraw trafiających do sądów cywilnych

w związku z brakiem podstaw do ich rozpoznawania w elektronicznym postępowaniu upominawczym.

► **Ograniczenie zakresu spraw rozpoznawanych w elektronicznym postępowaniu upominawczym** (art. 505²⁸ § 2 k.p.c.).

Nakaz zapłaty nie może być wydany, jeżeli:

powód dochodzi roszczenia innego niż pieniądze

doręczenie pozwanemu nakazu miałyby nastąpić poza granicami kraju

► Doręczenie nakazu zapłaty (art. 505³⁴ k.p.c.)

Wydanie nakazu zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym

Doręczenie pozwanemu

Pozwany wnosi sprzeciw od nakazu zapłaty

Umorzenie postępowania w zakresie, w którym nakaz zapłaty utracił moc

Wydanie nakazu zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym

Podwójna bezskuteczna próba doręczenia (zgodnie z art. 139 § 1 k.p.c.)

Fikcja doręczenia z zastrzeżeniem art. 505³⁴ § 1 k.p.c.

Fikcja doręczenia w EPU tylko wtedy, gdy:

nastąpiła podwójna bezskuteczna próba doręczenia w sposób zgodny z art. 139 § 1 k.p.c.

w sprawie nie doręczono pozwanemu wcześniej żadnego pisma w sposób przewidziany w art. 131–138 k.p.c.

nie ma zastosowania art. 139 § 2 i 3 k.p.c. lub inny przepis szczególny przewidujący skutek doręczenia

adres, pod którym pozostawiono zawiadomienia, jest zgodny z adresem ujawnionym w rejestrze PESEL

Wydanie nakazu zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym

Brak możliwości doręczenia nakazu zapłaty na terenie kraju

Powód w wyznaczonym terminie, nie dłuższym niż miesiąc, usuwa przeszkodę w doręczeniu nakazu zapłaty

Doręczenie

Uchylenie nakazu zapłaty i umorzenie postępowania

Postanowienie o umorzeniu doręcza się wyłącznie powodowi

Doręczenia nakazu zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym

► Umorzenie postępowania:

UWAGA!

Dotychczasowo w przypadku braku podstaw do wydania nakazu zapłaty, sąd zobowiązany był do przekazania sprawy do sądu według właściwości ogólnej. Po zmianach w przypadku braku podstaw do wydania nakazu zapłaty **sąd umorzy postępowanie; postanowienie o umorzeniu doręcza się wyłącznie powodowi**

Sąd umarza postępowanie, gdy:

→ pozwany wniósł sprzeciw (umorzenie w zakresie, w którym nakaz zapłaty utracił moc)

→ sąd stwierdził brak podstaw do wydania nakazu zapłaty

→ brak możliwości doręczenia nakazu zapłaty na terenie kraju (przy czym brak ten został ujawniony po wydaniu nakazu zapłaty)

- Jeżeli **po wydaniu nakazu zapłaty** okaże się, że nie można go doręczyć pozwanemu w kraju, sąd z urzędu uchyla nakaz zapłaty i **umarza postępowanie**, chyba że powód w wyznaczonym terminie, nie dłuższym niż miesiąc, **usunie przeszkodę w doręczeniu nakazu zapłaty**. Wezwanie do usunięcia przeszkody nie podlega powtórzeniu.
- Jeżeli **w terminie trzech miesięcy od dnia wydania postanowienia o umorzeniu elektronicznego postępowania upominawczego powód wniesie pozew przeciwko pozwanemu**

o to samo roszczenie w postępowaniu innym niż elektroniczne postępowanie upominawcze, skutki prawne, które ustawa wiąże z wytoczeniem powództwa, **następują z dniem wniesienia pozwu w elektronicznym postępowaniu upominawczym**. Na żądanie stron sąd, rozpoznając sprawę, uwzględni koszty poniesione przez strony w elektronicznym postępowaniu upominawczym (art. 505³⁷ k.p.c.).

- W przypadku umorzenia postępowania **każda ze stron ponosi koszty procesu związane ze swym udziałem w sprawie**.

VII. OGÓLNE USPRAWNIENIE POSTĘPOWANIA

a) Rejestracja czynności sądu

- ▶ Nowelizacja Kodeksu postępowania cywilnego dopuszcza samodzielną rejestrację czynności sądowych – prawo to ograniczone jest do rejestracji dźwięku.
- ▶ Nie jest wymagane zezwolenie sądu na utrwalanie przez strony lub uczestników postępowania przebiegu posiedzeń i innych czynności sądowych, przy których są obecni, **za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk** (art. 9¹ k.p.c.).
- ▶ Strony i uczestnicy postępowania uprzedzają sąd o zamiarze utrwalania przebiegu posiedzenia lub innej czynności sądowej za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk.
- ▶ W konsekwencji uchylono art. 162¹ k.p.c.
- ▶ Sąd zakazuje utrwalania czynności sądowej za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk, jeżeli posiedzenie lub jego część odbywa się przy drzwiach zamkniętych lub sprzeciwia się temu przez wzgląd na prawidłowość postępowania.

b) Właściwość przemienna

- ▶ **UWAGA!** W wyniku nowelizacji, właściwość przemienna zostaje wyłączona w sprawach przeciwko konsumentom (art. 31 § 2 k.p.c.).
- ▶ Nowelizacja Kodeksu postępowania cywilnego wprowadziła definicję „miejsca wykonania umowy”. Zgodnie z art. 34 § 1 k.p.c. powództwo o zawarcie umowy, ustalenie jej treści, o zmianę umowy oraz o ustalenie istnienia umowy, o jej wykonanie, rozwiązanie lub unieważnienie, a także o odszkodowanie z powodu niewykonania lub nienależytego wykonania umowy można wytoczyć przed sąd **miejsca jej wykonania**.
- ▶ Za miejsce wykonania umowy uważa się **miejsce spełnienia świadczenia charakterystycznego dla umów danego rodzaju**, w szczególności w przypadku:
 - ▷ sprzedaży rzeczy ruchomych – miejsce, do którego rzeczy te zgodnie z umową zostały lub miały zostać dostarczone,
 - ▷ świadczenia usług – miejsce, w którym usługi zgodnie z umową były lub miały być świadczone.
- ▶ **W przypadku wątpliwości miejsce wykonania umowy powinno być stwierdzone dokumentem.**
- ▶ Powództwo o ochronę dóbr osobistych naruszonych przy wykorzystaniu środków masowego przekazu → sąd właściwy dla miejsca zamieszkania lub sąd właściwy dla siedziby powoda.

c) Zmiany w zakresie właściwości wyłącznej

- ▶ Powództwo o własność lub inne prawa rzeczowe na nieruchomości, posiadanie nieruchomości, roszczenia z art. 231 Kodeksu cywilnego lub roszczenia z art. 224–228 i art. 230 Kodeksu cywilnego, o ile są związane z nieruchomością → wytacza się wyłącznie przed sąd miejsca położenia tej nieruchomości (art. 38 k.p.c.).
- ▶ Jeżeli przedmiotem sporu jest służebność grunтова → właściwość oznacza się według położenia nieruchomości obciążonej.
- ▶ **UWAGA!** Sąd właściwy może na zgodny wniosek stron przekazać sprawę innemu sądowi równorzędnemu, jeżeli przemawiają za tym względy celowości.

d) Właściwość szczególna

- ▶ **Nowelizacja wprowadza nową normę w zakresie kompetencji Sądu Najwyższego:** Sąd Najwyższy może przekazać sprawę do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu z sądem występującym, jeżeli wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości, w szczególności **względ na społeczne postrzeganie sądu jako organu bezstronnego** (art. 44¹ k.p.c.).

e) Wskazówki sędziowskie

- ▶ Nowelizacja wprowadza rozwiązania mające na celu zakomunikowanie stronom, w razie potrzeby, jaka jest ta ocena na danym etapie sprawy, bez jednoczesnego przesądzenia o rozstrzygnięciu, co ma doprowadzić do sprawniejszego rozstrzygnięcia sporu.

W miarę potrzeby na posiedzeniu przewodniczący może pouczyć strony o prawdopodobnym wyniku sprawy w świetle zgłoszonych do tej chwili twierdzeń i dowodów (art. 156¹ k.p.c.)

- ▶ Wskazówki mogą być udzielane na każdym posiedzeniu, nie tylko na przygotowawczym lub jawnym wyznaczonym na rozprawę, sąd nie ma obowiązku pouczenia stron poza posiedzeniem.
- ▶ Jednocześnie ustawodawca, w odniesieniu do zasady, że sąd wyłącza sędziego na jego żądanie lub na wniosek strony, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego w danej sprawie (art. 49 k.p.c.), wprowadza zastrzeżenie, że **za taką okoliczność nie uważa się wyrażenia przez sędziego poglądu co do prawa i faktów przy wyjaśnianiu stronom czynności sądu lub nakłanianiu do ugody.**

Jeżeli w toku posiedzenia okaże się, że o żądaniu lub wniosku strony można rozstrzygnąć na innej podstawie prawnej, niż przez nią wskazana, uprzedza się o tym strony obecne na posiedzeniu (art. 156² k.p.c.)

f) Interwencja uboczna

- ▶ **UWAGA!** Nowelizacja wprowadza zmianę w zakresie terminu na zgłoszenie opozycji:
 - ▷ Zgodnie z dotychczasowymi przepisami, każda ze stron mogła zgłosić opozycję przeciwko wstąpieniu interwenienta ubocznego, nie później niż przy rozpoczęciu najbliższej rozprawy;
 - ▷ **PO ZMIANACH:** każda ze stron może zgłosić opozycję przeciwko wstąpieniu interwenienta ubocznego w terminie dwóch tygodni

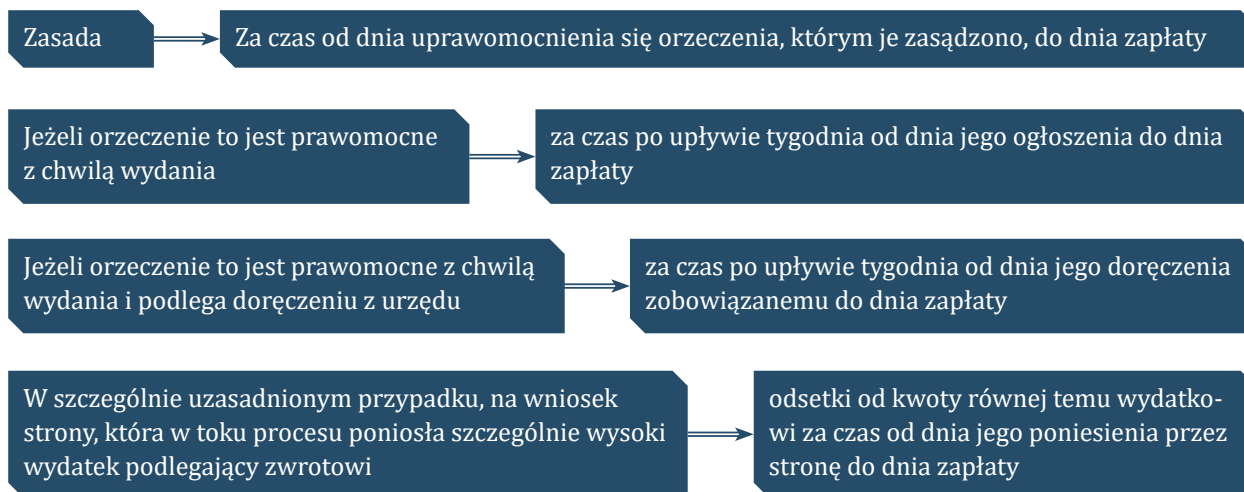
od dnia doręczenia jej pisma zawierającego oświadczenie o wstąpieniu, jednak nie

później niż przy rozpoczęciu najbliższego posiedzenia z jej udziałem.

g) Koszty procesu

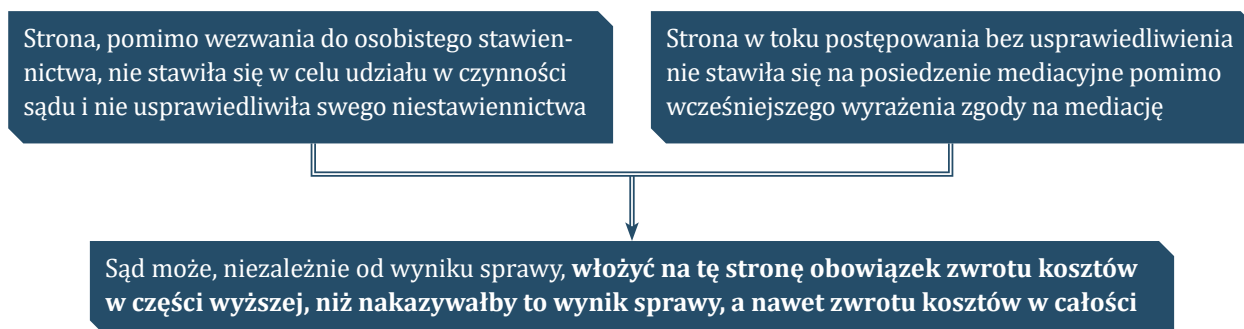
- ▶ Nowelizacja wprowadza zasadę, iż od kwoty zasądzonej tytułem zwrotu kosztów procesu należą się **odsetki**, w wysokości odsetek

ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego (art. 98 § 1¹ k.p.c.).

Odsetki od kwoty zasądzonej tytułem zwrotu kosztów procesu

- ▶ **Możliwość obciążenia kosztami procesu.**

Możliwość obciążenia kosztami procesu

h) Doręczenia elektroniczne między pełnomocnikami

UWAGA!

Zgodnie z art. 132 § 13 k.p.c. pełnomocnicy zawodowi mogą w toku sprawy doręczać sobie nawzajem pisma bezpośrednio wyłącznie w postaci elektronicznej

- ▶ Pisma procesowe z załącznikami (z wyłączeniem pozwu wzajemnego, apelacji, skargi kasacyjnej, zażalenia, sprzeciwu od wyroku zaocznego,

sprzeciwu od nakazu zapłaty, zarzutów od nakazu zapłaty, wniosku o zabezpieczenie powództwa, skargi o wznowienie postępowania, skargi

o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia i skargi na orzeczenia referendarza sądowego, które należy złożyć w sądzie z odpisami dla strony przeciwnej), adwokat, radca prawny, rzecznik patentowy oraz Prokuratoria Generalna Rzeczypospolitej Polskiej **dołączają sobie nawzajem bezpośrednio wyłącznie w postaci elektronicznej**, jeżeli złożą sądowi zgodne oświadczenia odpowiedniej

treści i podadzą do wiadomości sądu używane do tego dane kontaktowe, w szczególności adres poczty elektronicznej lub numer faksu.

- ▶ Oświadczenia nie podlegają odwołaniu, a zastrzeżenia warunku lub terminu uważa się za nieistniejące.
- ▶ **Na zgodny wniosek stron lub w innych uzasadnionych przypadkach sąd zarządza odstąpienie od takiego sposobu doręczenia.**

i) Doręczenia pozwanemu pierwszego pisma w sprawie przez komornika

UWAGA!

Nowelizacja przenosi ciężar obowiązku i ryzyka doręczenia pierwszego pisma procesowego pozwanemu na powoda, wprowadzając zobowiązanie do doręczenia pisma pozwanemu przez komornika

- ▶ Jeżeli pozwany, nie odebrał pozwu lub innego pisma procesowego wywołującego potrzebę podjęcia obrony jego praw, pomimo podwójnej próby doręczenia, a w sprawie nie doręczono mu wcześniej żadnego pisma, **przedwodniczący zawiadamia o tym powoda, przesyłając mu przy tym odpis pisma dla pozwanego i zobowiązując do doręczenia tego pisma pozwanemu za pośrednictwem komornika (art. 139¹ k.p.c.)**.
- ▶ **UWAGA! [Termin]** Powód w terminie **dwóch miesięcy** od dnia doręczenia mu zobowiązania, składa do akt potwierdzenie doręczenia pisma pozwanemu za pośrednictwem komornika albo zwraca pismo i wskazuje aktualny adres pozwanego lub dowód, że pozwany przebywa pod adresem wskazanym w pozwie.
- ▶ **UWAGA! [Sankcja]** Po bezskutecznym upływie terminu sąd zawiesza postępowanie – art. 177 § 1 pkt 6 k.p.c. stosuje się.

j) Termin na zgłoszenie zastrzeżeń do protokołu

UWAGA!

Zgodnie z art. 162 § 1 k.p.c. w brzmieniu nadanym nowelizacją zastrzeżenie do protokołu można zgłosić **najpóźniej na kolejnym posiedzeniu** bez względu na stawiennictwo

- ▶ Dotychczasowa regulacja w sposób uprzywilejowany regulowała sytuację strony, która nie stawiała się na posiedzeniu, przyznając jej prawo do zgłoszenia zastrzeżeń do protokołu na następnym posiedzeniu.
- ▶ Brak natychmiastowego zgłoszenia uchybienia sądu nie pozbawia zatem strony możliwości dokonania tego na następnym posiedzeniu.
- ▶ Stronie zastępowanej przez adwokata, radcę prawnego, rzecznika patentowego lub Prokuratoria Generalną Rzeczypospolitej Polskiej, która zastrzeżenia nie zgłosiła, **nie przysługuje prawo powoływania się na to uchybienie w dalszym toku postępowania.**
- ▶ **Skutku tego nie niweczy wypowiedzenie lub cofnięcie pełnomocnictwa.**
- ▶ Sankcja w postaci pozbawienia prawa do powołania się na uchybienie sądu w dalszym toku postępowania nie występuje, jeżeli:
 - ▷ chodzi o przepisy postępowania, których naruszenie sąd powinien wziąć pod rozwagę z urzędu,
 - ▷ strona uprawdopodobni, iż nie zgłosiła zastrzeżeń bez swojej winy.

k) Braki w pismach procesowych

UWAGA!

Według znowelizowanych przepisów pismo procesowe zawierające braki, wniesione przez pełnomocnika zawodowego, **podlega zwrotowi bez wzywania do uzupełnienia braków formalnych** (art. 130^{1a} k.p.c.)

- ▶ Jeżeli pismo procesowe wniesione przez adwokata, radcę prawnego, rzecznika patentowego lub Prokuratorię Generalną Rzeczypospolitej Polskiej nie może otrzymać prawidłowego biegu wskutek niezachowania warunków formalnych, przewodniczący zwraca pismo stronie bez wezwania do jego poprawienia lub uzupełnienia.
- ▶ **Mylne oznaczenie pisma procesowego** lub inne oczywiste niedokładności nie stanowią przeszkody do nadania pismu biegu i rozpoznania go w trybie właściwym.
- ▶ **W zarządzeniu o zwrocie pisma wskazuje się braki, które stanowią podstawę zwrotu.**
- ▶ **UWAGA! Termin ustawowy do ponownego wniesienia pisma** – w terminie **tygodnia** od dnia doręczenia zarządzenia o zwrocie pisma strona może je wnieść ponownie. Jeżeli pismo to nie jest dotknięte brakami, wywołuje skutek od daty pierwotnego wniesienia. Skutek ten nie następuje w przypadku kolejnego zwrotu pisma, chyba że zwrot nastąpił przez braki uprzednio niewskazane.

l) Zarzut potrącenia

- ▶ Zmiany wprowadzone nowelizacją mają na celu wyeliminowanie praktyki stosowania zarzutu potrącenia jako wybiegu procesowego pozbawionego podstawy faktycznej.

Wymogi skutecznego zgłoszenia zarzutu potrącenia (art. 203¹ k.p.c.):

podstawą zarzutu potrącenia może być tylko wierzytelność z **tego samego stosunku prawnego co wierzytelność dochodzona przez powoda**, chyba że wierzytelność pozwanego jest niesporna lub uprawdopodobniona dokumentem nie pochodzącym wyłącznie od pozwanego

zarzut potrącenia można podnieść nie później niż **przy wdaniu się w spór co do istoty sprawy** albo **w terminie dwóch tygodni od dnia**, gdy jego wierzytelność stała się wymagalna

zarzut potrącenia może zostać podniesiony **tylko w piśmie procesowym**

m) Uzasadnianie postanowień

- ▶ **UWAGA! [Termin]** Postanowienie wydane na posiedzeniu niejawnym sąd uzasadnia tylko wtedy, gdy podlega ono zaskarżeniu **i tylko na żądanie strony zgłoszone w terminie tygodnia od dnia doręczenia postanowienia** (art. 357 § 2¹ k.p.c.).

n) Klauzula wykonalności

- ▶ Sąd odmawia nadania klauzuli wykonalności (art. 782¹ k.p.c.), jeżeli:
 - ▷ w świetle okoliczności sprawy jest oczywiste, że wniosek jest sprzeczny z prawem albo zmierza do obejścia prawa,
 - ▷ z okoliczności sprawy i treści tytułu egzekucyjnego wynika, że objęte tytułem wykonawczym roszczenie uległo przedawnieniu, chyba że wierzyciel przedstawi dokument, z którego wynika, że doszło do przerwania biegu terminu przedawnienia.

VIII. KOSZTY SĄDOWE

a) Opłata od oświadczenia o rozszerzeniu powództwa

- ▶ Nowelizacja wprowadziła zasadę, że pismo zawierające oświadczenie o rozszerzeniu powództwa lub jego zmianie w sposób powodujący wzrost wartości przedmiotu sporu podlega opłacie.
- ▶ Zgodnie z treścią art. 25a u.k.s. opłatę od pisma zawierającego oświadczenie o rozszerzeniu powództwa lub jego zmianie w sposób powodujący wzrost wartości przedmiotu sporu pobiera się w wysokości różnicy między opłatą należną od powództwa rozszerzonego lub zmienionego a opłatą należną przed rozszerzeniem lub zmiany powództwa, nie niższej jednak niż 30 zł.

b) Opłata od pozwu oczywiście bezzasadnego

UWAGA!

W sprawie, w której powództwo oddalono na podstawie art. 191¹ k.p.c., powoda nie obciąża się kosztami sądowymi (art. 14a u.k.s.).

- ▶ Jeżeli jednak apelację oddalono na podstawie art. 391¹ k.p.c., sąd drugiej instancji obciąży powoda opłatą podstawową od pozwu i od apelacji.
- ▶ Jeżeli powód wniósł o zwolnienie od kosztów sądowych, sąd drugiej instancji może mu je przyznać.

c) Wysokość opłat sądowych i opłat kancelaryjnych

OPŁATA	DOTYCHCZAS	PO NOWELIZACJI
Opłata stała w sprawach o prawa niemajątkowe oraz we wskazanych w ustawie niektórych sprawach o prawa majątkowe (art. 12 u.k.s.)	Nie może być niższa niż 30 zł i wyższa niż 5000 zł	Nie może być niższa niż 30 zł i wyższa niż 10 000 zł

OPŁATA	DOTYCHCZAS	PO NOWELIZACJI
Opłata w sprawach o prawa majątkowe (art. 13 u.k.s.)	5% wartości przedmiotu sporu lub przedmiotu zaskarżenia, jednak nie mniej niż 30 zł i nie więcej niż 100 000 zł	W zależności od wartości przedmiotu sporu: 1. do 500 zł – w kwocie 30 zł; 2. ponad 500 zł do 1500 zł – w kwocie 100 zł; 3. ponad 1500 zł do 4000 zł – w kwocie 200 zł; 4. ponad 4000 zł do 7500 zł – w kwocie 400 zł; 5. ponad 7500 zł do 10 000 zł – w kwocie 500 zł; 6. ponad 10 000 zł do 15 000 zł – w kwocie 750 zł; 7. ponad 15 000 zł do 20 000 zł – w kwocie 1000 zł Przy wartości przedmiotu sporu ponad 20 000 zł pobiera się od pisma opłatę stosunkową wynoszącą 5% tej wartości, nie więcej jednak niż 200 000 zł
Opłata w sprawach o prawa majątkowe dochodzone w postępowaniu grupowym (art. 13d u.k.s.)	2% wartości przedmiotu sporu lub przedmiotu zaskarżenia, jednak nie mniej niż 30 zł i nie więcej niż 100 000 zł	Opłata stała lub stosunkowa wynosi połowę opłaty ustalonej zgodnie z art. 13, art. 13a i art. 13b u.k.s., jednak nie mniej niż 100 zł i nie więcej niż 200 000 zł
Opłata w sprawach o roszczenia wynikające z czynności bankowych od strony będącej konsumentem lub osobą fizyczną prowadzącą gospodarstwo rodzinne (art. 13a u.k.s.)	5% wartości przedmiotu sporu lub przedmiotu zaskarżenia, jednak nie mniej niż 30 zł i nie więcej niż 1000 zł	Przy wartości przedmiotu sporu lub wartości przedmiotu zaskarżenia wynoszącej ponad 20 000 zł pobiera się opłatę stałą w kwocie 1000 zł
Opłata w sprawach o roszczenia wynikające z art. 36 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 2018 r. poz. 1945 oraz z 2019 r. poz. 60, 235, 730 i 1009) (art. 13b u.k.s.)	Brak odrębnej regulacji	Przy wartości przedmiotu sporu lub wartości przedmiotu zaskarżenia wynoszącej ponad 20 000 zł pobiera się opłatę stałą w kwocie 1000 zł
Opłata w sprawach o usunięcie niezgodności treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym, pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności, zwolnienie zajętego przedmiotu od egzekucji (art. 13c u.k.s.)	Brak odrębnej regulacji	Przy wartości przedmiotu sporu lub wartości przedmiotu zaskarżenia wynoszącej ponad 40 000 zł pobiera się opłatę stałą w kwocie 2000 zł
Opłata tymczasowa (art. 15 u.k.s.)	Od 30 zł do 1000 zł , a w sprawach dochodzonych w postępowaniu grupowym od 100 zł do 10 000 zł	Od 30 zł do 2000 zł , a w sprawach dochodzonych w postępowaniu grupowym od 300 zł do 20 000 zł

OPŁATA	DOTYCHCZAS	PO NOWELIZACJI
Opłata od wniosku o zawiązanie do próby ugodowej (art. 19 u.k.s.)	40 zł , gdy wartość przedmiotu sporu nie przekracza 10 000 zł, 300 zł, gdy wartość przedmiotu sporu przekracza 10 000 zł	1/5 opłaty od pozwu
Opłata od zażalenia na postanowienia wymienione w art. 22 u.k.s.	40 zł	100 zł
Opłata od wniosku o wszczęcie postępowania nieprocesowego lub samodzielnej jego części, apelacji, zażalenia, skargi kasacyjnej, skargi o wznowienie postępowania i skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia w sprawie, w której postępowanie nieprocesowe zostało wszczęte z urzędu lub wniosku o zabezpieczenie dowodu (art. 23 u.k.s.)	40 zł	100 zł
Opłata od pisma zawierającego oświadczenie o rozszerzeniu powództwa lub jego zmianie w sposób powodujący wzrost wartości przedmiotu sporu (art. 25a u.k.s.)	Brak regulacji	W wysokości różnicy między opłatą należną od powództwa rozszerzonego lub zmienionego a opłatą należną sprzed rozszerzenia lub zmiany powództwa, nie niższej jednak niż 30 zł
Opłata w sprawach o ochronę praw autorskich i praw pokrewnych jak również dotyczących wynalazków, wzorów użytkowych, wzorów przemysłowych, znaków towarowych, oznaczeń geograficznych i topografii układów scalonych oraz ochronę innych praw na dobrach niematerialnych, w tym europejskich praw własności intelektualnej, zapobieganie i zwalczanie nieuczciwej konkurencji (art. 26a u.k.s.)	Brak regulacji	Opłata stała lub stosunkowa w kwocie określonej w art. 13-13d u.k.s. od każdego roszczenia pieniężnego, a od każdego innego roszczenia opłata stała w kwocie 300 zł
Opłata od wniosku o: 1) zabezpieczenie dowodów, o którym mowa w art. 80 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz.U. z 2018 r. poz. 1191, 1293, 1669, 2245 i 2339); 2) zobowiązanie naruszającego autorskie prawa majątkowe lub innej osoby do udzielenia informacji lub udostępnienia dokumentacji, o których mowa w art. 80 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych; 3) zabezpieczenie dowodów, o którym mowa w art. 286 ¹ ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej (Dz.U. z 2017 r. poz. 776, z 2018 r. poz. 2302 oraz z 2019 r. poz. 501);	Brak regulacji	200 zł

OPŁATA	DOTYCHCZAS	PO NOWELIZACJI
<p>4) zobowiązanie naruszającego patent, dodatkowe prawo ochronne lub prawo z rejestracji do udzielenia informacji, o których mowa w art. 286¹ ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej;</p> <p>5) zabezpieczenie dowodów, o którym mowa w art. 36b ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 26 czerwca 2003 r. o ochronie prawnej odmian roślin (Dz.U. z 2018 r. poz. 432);</p> <p>6) zobowiązanie naruszającego wyłączne prawo lub innej osoby do udzielenia informacji lub udostępnienia dokumentacji, o których mowa w art. 36b ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 26 czerwca 2003 r. o ochronie prawnej odmian roślin (art. 26a u.k.s.)</p>		
Opłata od wniosku o założenie księgi wieczystej, połączenie nieruchomości w jednej księdze wieczystej, która jest już prowadzona, odłączenie nieruchomości lub jej części, sprostowanie działu I-O, wpis ostrzeżenia lub dokonanie innych wpisów (art. 44 u.k.s.)	60 zł	100 zł
Opłata od wniosku o stwierdzenie nabycia spadku, zabezpieczenie spadku, sporządzenie spisu inwentarza lub odebranie oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku (art. 49 u.k.s.)	50 zł	100 zł
Opłata od wniosku o wykreślenie zastawu rejestrowego z rejestru zastawów (art. 62 u.k.s.)	50 zł	100 zł
Opłata od wniosku o doręczenie orzeczenia albo zarządzenia z uzasadnieniem zgłoszonego w terminie tygodnia od dnia ogłoszenia albo doręczenia tego orzeczenia albo zarządzenia (art. 25b u.k.s.)	Brak regulacji	100 zł
Opłata od pozwu w sprawie o rozwiązanie spółki, wyłączenie wspólnika ze spółki, uchylenie uchwały wspólników lub uchwały walnego zgromadzenia spółki, stwierdzenie nieważności uchwały wspólników lub uchwały walnego zgromadzenia spółki, ustalenie istnienia lub nieistnienia uchwały organu spółki, uchylenie uchwały zgromadzenia obligatariuszy lub stwierdzenie nieważności uchwały zgromadzenia obligatariuszy (art. 29 u.k.s.).	2000 zł	5000 zł

OPŁATA	DOTYCHCZAS	PO NOWELIZACJI
Opłata od odwołania od decyzji organu regulacyjnego, o którym mowa w ustawie z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz.U. 2001 nr 72 poz. 747), a także od apelacji, skargi kasacyjnej i skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia w takiej sprawie (art. 32a u.k.s.)	Brak regulacji	100 zł
Opłata od zażalenia na postanowienie organu regulacyjnego, o którym mowa w ustawie z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (art. 32a u.k.s.)	Brak regulacji	50 zł
Opłata od wniosku o wezwanie na rozprawę świadka, biegłego lub strony, jeżeli wniosek został złożony po zatwierdzeniu planu rozprawy (art. 34a u.k.s.)	Brak regulacji	100 zł , a w przypadku konieczności zarządzenia przymusowego sprowadzenia świadka pobiera się dodatkowo opłatę w kwocie 200 zł
Opłata od wniosku o uwierzytelnienie odpisu statutu w postępowaniu rejestrowym (art. 64 u.k.s.)	40 zł	100 zł
Opłata od wniosku o udzielenie, zmianę lub uchylenie zabezpieczenia roszczenia, o wydanie, zmianę, uchylenie, stwierdzenie wygaśnięcia, zmianę wykonania, ograniczenie wykonania lub zakończenie wykonania europejskiego nakazu zabezpieczenia na rachunku bankowym lub o uzyskanie informacji o rachunku bankowym, o którym mowa w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 655/2014 z dnia 15 maja 2014 r. ustanawiającym procedurę europejskiego nakazu zabezpieczenia na rachunku bankowym w celu ułatwienia transgranicznego dochodzenia wierzytelności w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.Urz. UE L 189 z 27.06.2014, str. 59) (art. 68 u.k.s.)	40 zł	100 zł
Opłata od wniosku o udzielenie zabezpieczenia roszczenia pieniężnego złożonego przed wniesieniem pisma wszczynającego postępowanie (art. 69 u.k.s.)	100 zł	1/4 części opłaty należnej od pozwu o to roszczenie
Nie mają obowiązku uiszczenia kosztów sądowych (art. 96 u.k.s.)	4. Pracownik wnoszący powództwo lub strona wnosząca odwołanie do sądu pracy i ubezpieczeń społecznych, z zastrzeżeniem art. 35 i 36	4. Pracownik wnoszący powództwo , z zastrzeżeniem art. 35 ust. 1 zdanie drugie, lub strona wnosząca odwołanie do sądu pracy i ubezpieczeń społecznych

OPŁATA	DOTYCHCZAS	PO NOWELIZACJI
Zwolnienie od kosztów sądowych osób fizycznych (art. 102 ust. 1 u.k.s.)	1. Zwolnienia od kosztów sądowych może się domagać osoba fizyczna, jeżeli złoży oświadczenie, z którego wynika, że nie jest w stanie ich ponieść bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny	14. strona w sprawach dotyczących wypłat oraz zwrotu należności powstałych w wyniku realizacji przepisów z zakresu ochrony roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy 1. Zwolnienia od kosztów sądowych może się domagać osoba fizyczna, jeżeli złoży oświadczenie, z którego wynika, że nie jest w stanie ich ponieść bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny lub ich poniesienie narazi ją na taki uszczerbek
Zwolnienie od kosztów sądowych osób prawnych (art. 103 u.k.s.)	Brak ust. 2 i ust. 3	2. Spółka handlowa powinna wykazać także, że jej wspólnicy albo akcjonariusze nie mają dostatecznych środków na zwiększenie majątku spółki lub udzielenie spółce pożyczki 3. Przepisu ust. 2 nie stosuje się do spółki handlowej, której jedynym wspólnikiem albo akcjonariuszem jest Skarb Państwa

Wysokość opłat sądowych po nowelizacji

OPŁATA	DOTYCHCZAS	PO NOWELIZACJI
Opłata od wniosku o wydanie na podstawie akt poświadzonego odpisu, wypisu lub wyciągu, odpisu orzeczenia ze stwierdzeniem prawomocności, odpisu orzeczenia ze stwierdzeniem wykonalności lub zaświadczenia	6 zł za każdą rozpoczętą stronicę wydanego dokumentu	20 zł za każde rozpoczęte 10 stron wydanego dokumentu
Opłata od wniosku o wydanie na podstawie akt zapisu dźwięku albo obrazu i dźwięku z przebiegu posiedzenia	15 zł za zapis	20 zł za każdy wydany informatyczny nośnik danych
Opłata od wniosku o wydanie kopii dokumentu, znajdującego się w aktach sprawy	1 zł za każdą rozpoczętą stronicę wydanego dokumentu	20 zł za każde rozpoczęte 20 stron wydanej kopii

Wysokość opłat kancelaryjnych po nowelizacji

IX. PRZEPISY PRZEJŚCIOWE I KOŃCOWE

- ▶ **Co do zasady zmiany wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia, tj. 7 listopada 2019 r.**
- ▶ Niektóre z przepisów wchodzi w życie z zachowaniem dłuższego okresu *vacatio legis* (np. niektóre zmiany w EPU wchodzi w życie po upływie 6 miesięcy, a nowe zasady poczeń po 12 miesiącach).
- ▶ Część zmian Kodeksu postępowania cywilnego oraz zmiany w ustawie o kosztach sądowych w sprawach cywilnych wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia, **tj. 21 sierpnia 2019 r.**
- ▶ **Przepisy przejściowe (selektywny wybór niektórych zmian)**
 - ▷ **UWAGA!** Do spraw wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie ustawy nowelizującej stosuje się przepisy k.p.c. w brzmieniu nadanym nowelizacją (wyjątek – art. 53¹ k.p.c. oraz 130² § 2 k.p.c., które stosuje się do czasu zakończenia postępowania w danej instancji);
 - ▷ Nowe zasady dotyczące zasądzania odsetek od kosztów procesu (art. 98 § 1¹ i 1² k.p.c.) oraz możliwości nałożenia przez sąd obowiązku zwrotu kosztów procesu niezależnie od wyniku sprawy w przypadku nieusprawiedliwionego niestawiennictwa strony (art. 103 § 3 k.p.c.) stosuje się wyłącznie w postępowaniach wszczętych po dniu wejścia w życie nowelizacji;
 - ▷ **UWAGA!** Ustawa o kosztach – przepisy w nowym brzmieniu stosuje się wyłącznie do pism i wniosków podlegających opłacie, wnoszonych po dniu wejścia w życie nowych przepisów oraz wydatków powstałych po tym dniu (z wyłączeniem EPU, gdzie w okresie 3 miesięcy po dniu wejścia w życie ustawy opłaty ustala się i pobiera zgodnie z przepisami ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w brzmieniu dotychczasowym);
- ▷ W sprawach wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie ustawy nowelizującej zachowują moc czynności dokonane zgodnie z przepisami w brzmieniu dotychczasowym;
- ▷ **UWAGA!** Do rozpoznania środków odwoławczych wniesionych i nierozpoznanych przed dniem wejścia w życie ustawy nowelizującej stosuje się przepisy k.p.c. w brzmieniu dotychczasowym;
- ▷ **UWAGA!** Sprawy, w których przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy wydano nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, sprawy wszczęte przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy rozpoznawane w postępowaniu nakazowym oraz sprawy wszczęte przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy rozpoznawane w elektronicznym postępowaniu upominawczym – do czasu zakończenia postępowania w danej instancji podlegają rozpoznaniu **zgodnie z przepisami, w brzmieniu dotychczasowym;**
- ▷ Do spraw wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie ustawy nowelizującej, które podlegałyby rozpoznaniu w postępowaniu w sprawach gospodarczych,

nie stosuje się przepisów o tym postępowaniu;

- ▷ Szczególne zasady dotyczą postępowań wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie nowych regulacji, które pozostawały zawieszony w dniu ich wejścia w życie;

- ▷ **UWAGA!** Zmiana dotycząca **art. 132 § 1 k.p.c.** (doręczenia bezpośrednio między pełnomocnikami) – po wejściu w życie ustawy nowelizującej stosuje się jednolicie do wszystkich spraw **oświadczenie o doręczeniu odpisu pisma drugiej stronie albo o jego nadaniu przesyłką poleconą.**

O AUTORACH

R.PR. DR ANNA ZALESIŃSKA

członek Rady Okręgowej Izby Radców Prawnych we Wrocławiu, redaktor naczelny kwartalnika OIRP we Wrocławiu pt. „Przegląd Radcowski”, ekspert w Ośrodku Badań, Studiów i Legislacji KRRP, radca prawny Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu odpowiedzialny za obsługę prawną Centrum Kompetencji i Informatyzacji Sądownictwa, wykładowca akademicki na Wydziale Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego (Centrum Badań Problemów Prawnych i Ekonomicznych Komunikacji Elektronicznej – CBKE).

KATARZYNA KLIMAS

aplikant radcowski w Okręgowej Izbie Radców Prawnych w Wałbrzychu, doktorantka na Wydziale Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego w Centrum Badań Problemów Prawnych i Ekonomicznych Komunikacji Elektronicznej (CBKE), ekspert z zakresu prawa nowych technologii w Centrum Kompetencji i Informatyzacji Sądownictwa.

WYDAWCA

Ośrodek Badań, Studiów i Legislacji Krajowej Rady Radców Prawnych
Al. Ujazdowskie 41 lok. 2
00-540 Warszawa

@ Copyright by Krajowa Rada Radców Prawnych, Warszawa 2019

Korekta: Anna Śleszyńska – Pracownia edytorska POST/SCRIPTUM

Layout i DTP: Aleksandra Snitsaruk